

Turvallisuuspolitiikka on politiikkaa – mutta missä mielessä?

EERIK KIVILAHTI

TIIVISTELMÄ Tässä artikkelissa kysytään, missä mielessä turvallisuus on poliittista. Tavoitteena on luoda analyyttinen kehikko, joka kuvaa sitä poliittista prosessia, jossa turvallisuus tulee määritetyksi sellaiseksi todellisuuden osa-alueeksi, jonka suhteen on ryhdyttävä toimeen. Tämä tapahtuu soveltamalla Kari Palosen (2003b) politiikan neljää aspektia (polity, policy, politisointi, politikointi) erottelevaa teoriaa turvallisuuspolitiikan käsitteeseen ja sitä koskevaan aiempaan tutkimukseen. Tuloksena syntyy turvallisuuspolitiikkatypologia, joka tarjoaa hedelmällisen käsitteellisen työkalun eritellä turvallisuuspolitiikkaa nimenomaan poliittisena toimintana ja sen suunnasta ja muodosta käytävänä kilpailuna tai kamppailuna. Se uudelleentulkitsee turvallisuuspolitiikan selvästi laaja-alaisemmaksi poliittiseksi ilmiöksi ja käsitteeksi kuin aikaisempi tutkimus. Samalla typologia kuitenkin syntetisoi ja soveltaa aikaisempaa käsitteen tutkimusta itseensä. Typologialla on myös laajempaa käyttöarvoa ulko- ja turvallisuuspolitiikan tutkimuksessa sekä turvallisuustutkimuksessa.

Avainsanat: turvallisuuspolitiikka, politiikan teoria, käsitteellistäminen, käsiteanalyysi

JOHDANTO¹

Mitä on turvallisuuspolitiikka? Entä missä mielessä turvallisuus ja turvallisuuspolitiikka ovat poliittisia? Aikaisemmat määritelmät turvallisuuspolitiikan käsitteestä eivät avaa turvallisuuspolitiikan poliittisuutta tarpeeksi syvällisesti. Tässä artikkelissa esitän tulkinnan turvallisuuspolitiikasta, joka sen sijaan valaisee turvallisuuspolitiikan poliittista puolta. Huomionarvoista on, että artikkelissa pyritään määrittelemään nimenomaan ”turvallisuuspolitiikkaa”, ei ”turvallisuu- tta”. Erittelynalaisena on siis turvallisuus politiikkana, ei ”turvallisuus” omana itsenäisenä ilmiönään.

Artikkeli on käsitteellis-teoreettinen: siinä luodaan katsaus niihin turvallisuuspolitiikan käsitteenmäärittelyihin, joita aikaisemmassa tutkimuskirjallisuudessa on ja tältä pohjalta pyritään monipuolistamaan, systematisoimaan ja syventämään mainitun käsitteen tieteellistä ja politologista ymmärtämistä. Kyse ei siis ole kirjallisuuskatsauksesta, vaan tavoitteena on käsittellinen konstruktio. Tutkimusaineistona toimii aikaisempi turvallisuuspolitiikan käsitteen analyysiin ja määrittelemiseen keskittynyt tutkimuskirjallisuus. Artikkelin teoreettisena perustana toimii Kari Palosen (esim. 2003b) politiikan aspektiteoria/-tulkinta. Tämän teoriataustan ohjaamana artikkelissa esitellään turvallisuuspolitiikkatypologia, joka mahdollistaa uuden, systemaattisen ja koherentin kuvauksen turvallisuuspolitiikan käsitteestä ja jossa paino asetetaan sanalle *politiikka*. Typologia tarjoaa hedelmällisen käsitteellisen työkalun eritellä turvallisuuspolitiikkaa poliittisena toimintana ja sen suunnasta käytävänä kilpailuna tai kamppailuna (tämäntyyppisestä typologian aikaisemmasta soveltamisesta ks. Kivilahti 2023a). Sen avulla voidaan analysoida sitä poliittista prosessia, joka edeltää ja seuraa byrokraattis-doktriinillisten ohjelmallisten julkishallintodokumenttien syntyä ja syöttämistä julkisuuteen. Typologian kautta turvallisuuspolitiikka uudelleentulkitaan selvästi laaja-alaisemmaksi poliittiseksi ilmiöksi ja käsitteeksi kuin mitä aikaisempi tutkimus on tehnyt. Samalla typologiaan kuitenkin pyritään syntetisoimaan ja soveltamaan aikaisempaa käsitteen tutkimusta. Typologialla on myös laajempaa käyttöarvoa ulko- ja turvallisuuspolitiikan tutkimuksessa sekä turvallisuustutkimuksessa.

E erityisen oleellista turvallisuuspolitiikan käsitteen analyysi on aikana, jolloin Suomi on tehnyt itsenäisen historiansa kenties merkittävimpiä turvallisuuspoliittisia päätöksiään. Venäjän uusin aseellinen hyökkäys Ukrainaan helmikuussa 2022 on lietsonut kansainväliseen järjestelmään valtioidenvälistä epäluuloa ja johti Suomen ja Ruotsin hakeutumiseen Pohjois-Atlantin liittoon (Nato). Sama syy on johtanut turvallisuuspoliittisen puheen merkittävään kasvuun ja turvallisuuspoliittisen asiantuntijuuden kysynnän äkkinäiseen kasvuun julkisessa keskustelussa. Turvallisuuspoliittisia konferensseja ja puhetilaisuuksia järjestetään ja aiheita käsitteleviä kirjoja kirjoitetaan. Suomessa, kuten muualla, valtionbudjetista alati suurempi osa jyvitetään puolustussektorille. Moni toistelee, kuinka merkittävä muutos Natoon hakeutuminen on ulko- ja turvallisuuspoliittiselle linjallemme ja kuinka merkittävän muutoksen Venäjän voimapolitiikka turvallisuuspoliittiselle toimintaympäristöllemme tuo mukanaan. Tässä turvallisuuspoliittisen puheen, päätösten, mielipiteiden ja informaation tulvassa tarvitsemme analyttisiä ja systemaattisuuteen pyrkiviä kuvauksia kyseisestä käsitteestä. Onkin yllättävää, miten harvoin kyseistä käsitettä määritellään, kun otetaan huomioon käsitteen käytön laajamittaisuus ja ajan- kohtaisuus julkisessa keskustelussa.

Aloitin artikkelin esittelemällä Kari Palosen politiikan aspektiteoriaan nojautuvan tulkinnan turvallisuuspolitiikan käsitteestä. Tulkinnan ytimessä on rakentamani turvallisuuspolitiikkatypologia. Tämän jälkeen esittelen, miten turvallisuuspolitiikkaa on aikaisemmassa tutkimuksessa määritelty ja miten typologia voisi täydentää, soveltaa ja integroida kyseisiä määritelmiä. Lopuksi kuvaan, millaista relevanssia kehittämälläni tulkinnalla turvallisuuspolitiikasta voisi olla muulle tutkimukselle.

POLITIikkaa ON KAIKKIALLA: POLITIIKAN ASPEKTITULKINTA

Koska kysyn artikkelissani, mitä turvallisuus politiikkana tarkoittaa ja missä mielessä turvallisuuden voidaan sanoa olevan poliittista, on luontevaa lähteä liikkeelle ”poliittisen” ja ”politiikan” määrittelemisestä. Kuten tuskin koskaan yhteiskuntatieteissä, käyttämäni määritelmä ei ole kienkattava. Onkin itse asiassa hieman virheellistä kutsua sitä määritelmäksi, sillä tietyiltä osin tämä ”määritelmä” itsessään vastustaa essentialistisia kuvauksia politiikasta ja poliittisesta. Siksi sitä on parempi kutsua teoriaksi tai kenties vielä osuvammin tulkinnaksi.

On varsin yleistä, että politiikka nähdään muusta elämästä erillisenä osa-alueena tai sfäärinä siten, että se on esimerkiksi julkisten asioiden yhteistä hoitoa, eduskunnassa tapahtuvaa valio-kuntatyöskentelyä, puolueiden toimistoissa tapahtuvaa arvo- ja periaateohjelmien muotoilua tai vaikkapa vaalitenteissä käytävää debattia. Tällainen näkemys olettaa, että politiikka on jotain rajattua, visusti tiettyyn elämänpiiriin kahlehdittua. Poliitiikka on siis ilmiönä jotain, joka on sekä sisään ottava että samalla poissulkeva. Näin ollen siinä missä vaikkapa Porin kunnanvaltuustossa pidetty puheenvuoro, joka puolustaa uuden kerhotilan perustamista julkisilla varoilla, on selvää politiikkaa, Helsingin Jokereiden osallistuminen venäläisrahoitteiseen KHL-jääkiekkosarjaan on kaikkea muuta kuin politiikkaa, sillä sehän on ”vain urheilua”. Tästä näkökulmasta ”politiikka” määrittyy sen olemuksen pohjalta: yksi asia on olemuksellisesti poliittinen, kun taas toinen asia on jotain muuta, kuten urheilua tai viihdettä, josta puuttuu poliittinen ulottuvuus. Poliitiikka on tällöin jotain suhteellisen yksiselitteistä: se ankkuroituu johonkin tiettyyn tilalliseen käsitykseen siitä, mitä politiikan ajatellaan olevan. Porin kunnanvaltuustossa pidetty puheenvuoro on politiikkaa siksi, että puheenvuoron esitysfoorumi, sen spatiaalinen konteksti, on poliittinen – ollaanhan kunnanvaltuustossa, joka on vaaleilla valittu hoitamaan kaupungin julkisia asioita. Jokereiden osallistuminen KHL-sarjaan taas ei ole politiikkaa, koska spatiaalinen konteksti eli olosuhde, jossa toimitaan, asemoituu viihteen tai urheilun ”epäpoliittiseen” sfääriin, joka on vieläpä yksityistä liiketoimintaa. Näissä esimerkeissä politiikkakäsitys on tilallinen: poliitiikka on jotain, mikä tapahtuu sille erikseen tarkoitetuilla foorumeilla, muttei muualla.

Poliitiikan tilakäsite, jonka mukaan politiikka on käsitettävä joksikin partikulaariksi rajatuksi (maantieteelliseksi, geometriseksi tai osuvimmin metaforiseksi) alueeksi, kuten sfääriksi, (osa-)alueeksi, kentäksi, sektoriksi tai järjestelmäksi (Palonen 2003b 171; Palonen 2003a, 481–482) on eroteltavissa politiikan toimintakäsitteestä, joka laajentaa oleellisesti politiikan tilakäsitteen politiikkaymmärrystä. Kun politiikan tilakäsite on ytimeltään sektorimainen, tilallinen ja essentialistinen, politiikan toimintakäsite korostaa politiikkaa toimintana. Poliitiikan merkitys ei näin tyhjennykään tilaan, ilmiöiden olemukseen tai niiden välille vedettyihin

kategorisointeihin, vaan toimintaan performatiivisessa mielessä. Toiminta ei ole tilaan sitoutunutta, se ei välitä tilallisista luokitteluista eikä ole käsitteellisesti tyhjennettävissä johonkin olemukselliseen. Näin toiminta on politiikan lähtökohtana huomattavasti tilakäsitettä avoimempi sille, mitä on pidettävä poliittisena tai politiikkaan liittyvänä. Kaikista keskeisin seuraus sille, että politiikka ymmärretään toimintana tilallisuuden sijaan, on nietzscheläinen perspektivismi, jossa asiat ovat aina suhteellisia: tapa, jolla asia ilmenee subjektille, on riippuvainen siitä kiintopisteestä, jossa subjekti sijaitsee. Tämän seuraukset sille, mitä politiikka on, ovat varsin kauaskantoiset: ”Millä tahansa ilmiöllä on/voi olla poliittinen aspektinsa, millään ilmiöllä ei ole välttämättä poliittista aspektia, mikään ilmiö ei ole varmasti ’suojattu’ poliittisuudelta.” (Palonen 1988, 19).

Toisin kuin politiikan tilakäsite, toimintakäsite siis tunnustaa sen, että politiikka on perustavalla tavalla moniulotteinen ilmiö. Oikeastaan politiikasta ei voida sanoa muuta kuin että se on jotain, mitä ei voi kangistaa tai kahlehtia² miksikään yksiselitteiseksi tai ristiriidattomaksi ilmiöksi ilman, että menettää samalla jotain oleellista. Poliitiikka on siis montaa samanaikaisesti, ei mitään yhtä tai ainutta. (Palonen 2003a.) Tämä politiikan aspektisuus on toimintakäsitteen keskiössä: politiikka on suhteellista niin, että se ilmenee kokijallensa, tulkitsijallensa, kommentoijallensa tai analysoijallensa vain jostakin käsin, johonkin verraten ja jotakin toista pintaa vasten ilmeten. Ilmiö on aina poliittinen vain suhteessa johonkin; mikään ei ole sinänsä tai itsessään poliittista.

Politiikan suhteellisuus ei kuitenkaan tarkoita, että kaikki olisi automaattisesti poliittista. Vaikka politiikan tutkijalle politiikan aspektiluonne tarkoittaa sitä, että politologia on ”tiedettä siitä, miten poliittista aspektia luetaan esiin mistä tahansa ihmisten toimintaa koskevasta ilmiöstä” (Palonen 1997, 60), hänen ei tarvitse sitoutua kantaan, jonka mukaan kaikki olisi automaattisesti poliittista. Näin millään ilmiöllä ei välttämättä tai vääjäämättä, siis loogisella pakottavuudella, ole poliittista aspektia, vaan poliittisen toimijan on itse luotava tuo poliittinen merkitys (ks. Palonen 2003b, 182). Tässä mielessä on olemassa epäpolitisoituja tai ei-poliittisia asioita, mutta nämäkään asiat eivät kykene pakenemaan poliittisuuden potentiaalia. Aina on mahdollisuus, että joku tulee ja problematisoi aiemmin ei-poliittiseksi katsotun seikan, ja aina on siten mahdollista toimia tai tehdä poliittisesti, jolloin jokin asia siirtyy ei-poliittisuuden tilasta poliittisuuden tilaan.

Tilakäsitteen mukaan politiikka on siis ymmärrettävä muista elämänalueista erotettuna. Se jakautuu *polityn* (areena) ja *policyn* (linja) ulottuvuuksiin (Palonen 2007, 38) siten, että ensin mainittu on tilassa tapahtuvaa ja tilaan kiinnittyvää nimittävää toimintaa eli kyse on jollekin poliittiselle yhteisölle, ryhmälle tai kollektiiville annettavasta nimityksestä. Näin Porin kaupunginvaltuusto tulee ymmärretyksi *polityksi*: se on kunnallinen poliittinen päätöksentekuelin, joka sijaitsee tietyssä paikassa ja jolla on omat sääntönsä ja käytänteensä. Kaikki poliittisiksi tulkittavat areenat, foorumit tai tapahtumapaikat, kuten Suomen poliittinen järjestelmä, EU-parlamentti, yliopiston hallitus tai keskustan puoluekokous, ovat *polityja*. Jälkimmäinen eli *policy* on puolestaan toimenpidelinja eli politiikkatoimikokonaisuus, johon *polity* sitoutuu esimerkiksi arvojensa pohjalta. *Policyjen* muotoilu on sikäli operatiivista, että siinä valitaan tietyn arvottavan järjestelmän tai logiikan pohjalta mieluummin asia x kuin asia y. *Polityn* nimittämisen eli identifikaation pohjalta valitaan käytännön tasolla ne toimet eli linjaukset, joilla nimittämisen yhteydessä ilmaistua arvopohjaa toteutetaan. Perussuomalaiset voivat esimerkiksi ajaa tiukkaa

maahanmuuttopolitiikkaa juuri siksi, että se on identifioitunut kansallismieliseksi polityksi. Silloin, kun polity valitsee policynsa, se priorisoi, arvottaa ja luokittelee eli tekee jo hyvin konkreettisessa mielessä politiikkaa (ks. Palonen ja Summa 1996, 11–12).

Kuten sanottua, toimintakäsite on puolestaan tilakäsitteen käänteinen määritelmä: politiikka kvalifioidaan sellaisena aktiviteettina, jota ei voida erottaa muista elämänalueista. Asian havainnollistamiseksi on tarkasteltava, miten aika ilmiönä suhteutuu poliittisen tai politiikan käsitteeseen.

Reinhart Koselleckin mukaan niin kutsutun satula-ajan (1750–1850) aikana poliittiset käsitteet muuttuivat (etupäässä saksalaisella kielialueella) tilaa ilmaisevista käsitteistä aikaa ilmaiseviksi, tulevaisuusorientoituneiksi ja siinä mielessä moderneiksi käsitteiksi. Tämän *Sattelzeit*-teesin mukaan tilaa ilmaisevat, topologiset, sosiaaliselta muodoltaan pysyvät ja paikalliset, toisin sanoen staattiset ja sykliset käsitteet, ovat muuttuneet ajankululle herkemmiiksi liikekäsitteiksi (Koselleck 1967, 81–82, 91). Kyse on siis spatiaalisten eli tilallisten käsitteiden temporalisoitumisesta eli ajallistumisesta. Koska aikaa ei voi kuitenkaan fyysisesti havaita, siitä on puhuttava vertauskuvallisesti niin, että toiminnan ajalliseen luonteeseen viitataan käyttämällä alun perin tilaan viittaavaa käsitettä ajallisessa merkityksessä (ks. Palonen 1997, 15). Poliitiikan toimintakäsite tulee ymmärtää juuri tällaisena temporaalisena käsitteenä: aikaa koskevat kriteerit ja luokitukset määrittävät politiikkaa aktiviteettina (Palonen 2003a, 471; Palonen 2003b, 184). Näin politiikka yläkäsitteenä tulee jaetuksi politisoinnin ja politikoinnin toiminnallisiin aspekteihin, joiden tilallistavia raja-arvoja sekä polity että policy ovat (Palonen 2007, 38–39, 41–43). Nämä tilalliset raja-arvot (policy, polity) on siis ymmärrettävä vastinpariensä (politikointi, politisointi) toiminnallisuuden jonkinlaisina vakauttajina tai paikalleen sitoijina. Onhan esimerkiksi niin, että puolueiden poliittisia linjauksia pidetään yleisesti pysyvinä: voidaan olla varmoja, että SDP pitää eläkeläisestä huolta, keskusta maanviljelijästä, kokoomus yrittäjästä ja perussuomalaiset ”tavallisesta suomalaisesta”. Katsotaan, että nämä linjaukset eivät kovin hevillä muutu. Kyse on siis politisointi- ja politikointien dynaamisten operaatioiden seurauksena syntyvistä selvästi staattisimmista ja pysyvimmistä policyista ja polityista. Poliitiikan tila- ja toimintakäsitteet ja oteltuna edellä sanotulla tavalla yhtäältä nimittäviin ja toisaalta operatiivisiin ulottuvuuksiinsa voidaan esittää seuraavasti:

Taulukko 1.

	tila (spatiaalinen)	aika (temporaalinen)
nimittävä	polity (areena)	politisointi
operatiivinen	policy (linja)	politikointi

(Palonen 2003, 470.)

Politisoiminen tarkoittaa yksinkertaistetusti sitä, että poliittinen toimija nimittää jotakin asiaa poliittiseksi. Hän luo jollekin todellisuuden osalle poliittisen merkityksen, tuoden sen näin ei-poliittiselta alueelta poliittiselle alueelle. Politisoimisessa on siis kyse pelinavausliikkeestä, jolla pyritään luomaan uusia mahdollisuuksia performatiiviselle toiminnalle eli politikoiselle

(Palonen 2003b, 175, 181–184; Palonen 2007, 40–41). Politisoimisen tulee kronologisessa mielessä edeltää politikointia, koska politikointi on siirto, joka tapahtuu sellaisella alueella, joka on jo politisoitu. Politisoiminen avaa uuden performanssihorisontin, johon nojaten ja josta ammentaen politikoinnin selvästi politisoiteja spesifimmät ja rajatummalla operaatioita saavat syntynsä. Politisoiminen valmistee siten kontingenssin eli pelivaran leimaamaa pelikenttää sitä seuraaville politikoinnin operaatioille, joissa tämä pelivara pyritään kääntämään valtaosuudeksi. Politisoimisen ja politikoinnin ero siten on, että siinä missä politikoinnissa on kyse vallan operatiivisista käyttötavoista, politisoiminnassa on kyse vallan sisältämisestä mahdollisuuksista ja tilaisuuksista (Palonen ja Summa 1996, 13).

Politisoimisen kuvaus ”vallan sisältäminä mahdollisuuksina” viittaa politiikan aspektiteorian weberiläisiin juuriin. Max Weberille politiikka on kamppailua vallasta: ”Wer Politik treibt, erstrebt Macht” (Weber 1919, 5). Valta on Weberille *Chance*-käsite – se ilmaisee politiikan kontingentin luonteen eli kuvaa sitä poliittisen toiminnan olosuhdetta, jossa ”mahdollisuuksien ikkuna” on auki. *Chance* tarjoaa siten mahdollisuuden kuvata politisoitumista pelivarojen etsimisenä, toimintana, jossa avataan uusia tulkinta- ja toimintahorisontteja ja jossa tältä pohjalta tavoitellaan valtaosuuksia (Palonen 2003b, 172–173; Palonen 2017, 1–2, 122–123).

Palonen (2022) on myös tarkastellut politiikan toimintakäsitettä siirtämällä painopistettä kysymyksestä ”missä mielessä jokin asia on poliittinen” kysymykseen ”minkä erottelevan kriteerin nojalla jonkin inhimillisen toiminnan poliittinen laatu ilmenee”. Toisin sanoen hän on tarkastellut, hieman samaan tapaan kuin Carl Schmitt (1932), miten tietty inhimillinen toiminta on nimenomaan poliittisena toimintana erotettavissa muusta inhimillisestä toiminnasta. Mutta koska tässä artikkelissa tarkastellaan, missä mielessä turvallisuuspolitiikka on poliittista, en mene niin pitkälle, että Palosen tapaan kysyisin, mitä paradigmoja (ks. Palonen 2022, 99–100) toimijat käyttävät tavoissaan ”merkitä” inhimilliseen toimintaan poliittista laatua. Jätän tämän jatkotutkimuksen varaan. Voisi esimerkiksi kysyä, painottuuko turvallisuuspoliittisessa puheessa Palosen (emt., 104) konstruoima ”tarkoituksenmukaisuuden” (*expedient*) paradigma, joka ilmeni puheessa *Realpolitik* ja *raison d'état* -henkisenä puheenpartena.

TURVALLISUUSPOLIITIKATYPOLOGIA

Kun edellä esiteltyä politiikkakäsitystä sovelletaan turvallisuuspolitiikan käsitteeseen, rakentuu turvallisuuspolitiikkatypologia, jossa turvallisuuspolitiikkana tai turvallisuuden poliittisuus saajanselityksen ja käsitteellistetyn muotonsa. Typologiassa on mukana sekä politiikan tila- että toimintakäsite:

Taulukko 2.

	tila (spatiaalinen)	aika (temporaalinen)
nimittävä	turvallisuuspolity (areena)	turvallisuuspolitisointi
operatiivinen	turvallisuuspolicy (linja)	turvallisuuspolitikointi

Typologian ideana on, että turvallisuuspolitiikkaa tekevät ryhmät tai yhteisöt on jaettavissa yhtäältä politiikan tila- ja toisaalta toimintakäsitteen pohjalta omiin kategorioihinsa niin, että ensin mainittu politiikan ulottuvuus korostaa kyseisten ryhmien vakiintuneempia ja staattisempia polity- ja policy-koostumuksia, joissa performatiivinen toiminta on ikään kuin kahlehdittu sellaisiksi spatiaalisiksi poliittisiksi ryhmiksi tai kollektiiveiksi, joilla on oma poliittinen linjansa tai ohjelmansa. Toisin sanoen voidaan puhua turvallisuuspolityistä, joilla on oma turvallisuuspolycynsa. Jälkimmäisenä mainittu ulottuvuus puolestaan korostaa kyseisten ryhmien performatiivista toimintaa, jonka ajallinen luonne tekee siitä huomattavasti epästabiilimpaa ja dynaamisempaa verrattuna pysähdyksen tilaa ilmaiseviin polity- ja policy-ulottuvuuksiin. Kyse on siis turvallisuuspolitisoinnin ja tämän perustalle rakentuvan turvallisuuspolitiikoinnin ulottuvuuksista.

Turvallisuuspolity on tiettyä turvallisuuspoliittista argumentaatiota, suuntausta tai ajattelua edustava ryhmä, identiteetti tai kollektiivi. Esimerkiksi kelvanee vaikkapa Nato-jäsenyyttä kannattava, vastustava tai siihen kantaa ottamaton ryhmä, mutta myös esimerkiksi Pohjoismaista, Ruotsi- tai EU-turvallisuusyhteistyötä korostava ryhmä tarkoittaa samaa asiaa. Turvallisuuspolity voidaan myös ymmärtää hieman laajemmin niinä tilallisina areenoina tai foorumeina, joissa turvallisuuden tai turvallisuuspolitiikkaan liittyviä teemoja käsitellään. Kaikista laajimmassa mielessä turvallisuuspolity voidaan ymmärtää joko valtioina, valtioiden liittoina (EU, Nato) tai kaikkina valtioina eli koko maapallona esimerkiksi silloin, kun ajatellaan, että ilmastonmuutoksen kaltainen eksistentiaalinen uhka on vaaraksi kaikille ihmisille maapallolla. Turvallisuuspolityn koko ja koostumus riippuu siis siitä, mikä katsotaan sopivaksi turvallisuuden referenssiobjektiksi tai suoritettavan analyysin tasoksi.

Turvallisuuspolicy on ymmärrettävä turvallisuuspolityn turvallisuuspoliittisina linjauksina ja toimenpideohjelmina, toisin sanoen suositeltuina, ehdotettuina tai toteutettuina konkreettisina politiikkatoimina. Näiden linjausten tulisi heijastella turvallisuuspolityn turvallisuuspoliittista ideologiaa, siis sitä turvallisuuspoliittisen ajattelun, suuntauksen tai argumentaation peruslogiikkaa, jonka pohjalta kyseinen ryhmä on turvallisuuspoliittisessa mielessä muotoutunut ja jonka ympärille se on itsensä identifioinut. Turvallisuuspolicyjen muotoileminen on aina operatiivista ja priorisoivaa samalla tavoin kuin minkä tahansa muiden policyjen muotoilu.

Turvallisuuspolitisointi on peli-, liikkuma- tai performanssitilaa avaava liike tai siirto, jossa toimija nimittää tietyn turvallisuutta tai turvallisuuspolitiikkaa koskevan käsityksen tai policyn jollain tapaa ongelmalliseksi. Nimitys voidaan tehdä esimerkiksi näin: on ongelmallista, että pidämme yllä kallista omaa puolustusjärjestelmää, koska se on pois muilta tärkeämmiltä politiikan lohkoilta. Se voi olla esimerkiksi jonkin turvallisuutta koskevan käsitteen, argumentin, näkökulman tai kategorian problematisointi tai sen uudelleentulkinta. Turvallisuuspolitisoinnilla viitataan jonkin alun perin ei-poliittisen turvallisuutta koskevan aspektin tuomiseen poliittisen kiistelyn keskiöön tai vaihtoehtoisesti jonkin jo poliittisen turvallisuutta koskevan aspektin uudelleenpolitisoinniseen eli sen sellaiseen uudelleentulkintaan, jossa problematisoidaan vanha politisointi. Uudelleenpolitisoinneissa – kuten politisoinneissa ylipäänsä – pyritään siis etsimään pelivaraa sieltä, missä sitä ei välttämättä ole aiemmin ymmärretty tai katsottu sijaitsevan (Palonen 2003b, 182).

Turvallisuuspolitiikointi liittyy läheisesti turvallisuuspolitisointiin, muttei ole aivan sama asia. Turvallisuuspolitiikointi tarkoittaa sen performanssitilan hyödyntämistä, joka aukenee,

kun turvallisuuspolitisointi suoritetaan. Kyse on siirrosta, joka tapahtuu olosuhteissa tai konteksteissa, jotka on jo turvallisuuspolitisoitu. Turvallisuuspolitiikointi siis edellyttää turvallisuuspolitisoinnin nimittävän operaation: se ei esiinny yksin ilman nimittävää vastinpariaan. (Toisaalta myös turvallisuuspolitisointi jää jokseenkin tehottomaksi, jos sitä ei tueta tai täydennetä turvallisuuspolitiikoinneilla.) Turvallisuuspolitiikointi on näin nimittämisen jälkeistä operatiivista toimintaa, jossa pyritään kääntämään politiikan kontingenssista juontuvaa pelivaraa valtaosuuksiksi.

TURVALLISUUSPOLITIIKAN KÄSITE AIKAISEMMASSA TUTKIMUKSESSA

Yllä kehitetty typologia antaa mahdollisuuksia arvioida kriittisesti mutta täydentäen aikaisemman tutkimuksen turvallisuuspolitiikkakäsitettä koskevia määrittelyitä. Kutsun jatkossa näitä määritelmiä turvallisuuspolitiikan perinteisiksi määritelmiksi.

Koska olen pyrkinyt sisällyttämään tähän katsaukseen turvallisuuspolitiikan tieteelliset eli yleistettävyyteen, analyttisyyteen ja systemaattisuuteen pyrkivät määritelmät, olen jättänyt sekä kotimaiset että ulkomaiset julkishallinnolliset määrittelyt eli selonteot, strategiat, doktriinit ym., huomiotta (ellei sitten tutkija ole ottanut julkishallinnollista määrittelyä tai sen osaa omaksi turvallisuuspolitiikan määrittelynsä perustaksi nähdessään sen sisältävän aineksia, joista voisi koostaa pätevä määritelmän). Samasta syystä en huomioi niitä turvallisuuspolitiikan määrittelyitä, joissa turvallisuuspolitiikkaa tarkastellaan elimellisessä yhteydessä jonkin valtion harjoittamaan turvallisuuspolitiikkaan esimerkiksi historiallisessa mielessä. Kiinnostuksen kohteena ei siis ole minkään tietyn valtion turvallisuuspolitiikka vaan turvallisuuspolitiikka yleiskäsitteenä. Analyysin ulkopuolelle olen jättänyt angloamerikkalaiset keskustelut kansallisesta turvallisuudesta (*national security*) samoin kuin turvallistamisteorian (*securitization theory*) puitteissa käydyt keskustelut turvallisuuden ja politiikan suhteesta – osin siksi, että näkemykseni mukaan kyse on hieman eri käsitteistä ja osin siksi, että kirjallisuuden määrä olisi hallittavampi.

Kohtalaisen harvat ovat kotimaisessa tutkimuksessa määritelleet turvallisuuspolitiikan käsitettä. Tuoreimmista määrittelijöistä mainittakoon Pekka Visuri (1997; 2003), Kari Laitinen (1999), Kari Möttölä (1993; 1995; 1996), Kalevi Ruhala (2003), Arto Nokkala (1992), Jyri Raitasalo ja Joonas Sipilä (2007) sekä Fred Blombergs (2016). Hieman vanhempaa tuotantoa ovat Kalevi Ruhala (1977), Reima T.A. Luoto (1971), Jukka Huopaniemi (1977), L.K. Välimaa (1969), Risto Penttilä (1988), Timo Soikkanen (1976), Aki Hietanen (1980), Helge Seppälä (1975), Juhani Mylly (1975), Aki Hietanen ja Pertti Joenniemi (1982) ja Sampo Ahto sekä kanssakirjoittajat (1987). Ulkomaisista tutkijoista mainittakoon ruotsalaiset Nils Andren (1968a; 1968b; 2002), Johan Eriksson (2004), Jean-Carlos Danckwardt ja Sven Hellman (1966), Karl Frithiofson (1965) sekä yhdysvaltalaiset Walter Lippmann (1943) ja Arnold Wolfers (1952).

Lähes kaikille määrittelijöille yhteistä on, että turvallisuuspolitiikka luetaan valtiolliseksi toiminnaksi sikäli, että valtio on ensisijainen turvallisuuden kohde eli referenssiobjekti ja että turvallisuuspolitiikka on valtion keino, kyky tai väline pärjätä valtioidenvälisessä kansainvälisessä järjestelmässä. Turvallisuuspolitiikka nähdään siis jonain, jonka avulla ennen muuta valtion turvallisuus voidaan taata ja toisaalta jonka avulla valtio sopeutuu kansainvälisen järjestelmän

anarkian tuottamiin, valtiollista olemassaoloa uhkaaviin potentiaalsiin riskeihin tai uhkiin. Esimerkiksi Visuri (2003, 14) määrittelee kansallisen turvallisuuspolitiikan: ”kyvyksi torjua valtiolliseen olemassaoloon ja kansalaisten toimeentuloon kohdistuvat välittömät uhat.” Lisäksi hän täsmentää, että ”Turvallisuuspolitiikalla pyritään ensisijaisesti estämään sotatoimien kohteeksi joutuminen ja toisaalta luomaan edellytykset menestykselliselle puolustautumiselle” ja että sen kovana ytimenä on Suomessakin pysynyt ”valtiollisen itsenäisyyden säilyttäminen ja kansalaisten elinmahdollisuuksien turvaaminen” (emt., 15; ks. myös Visuri 1997, 226, 249–250, 299).

Pitkälti samansisältöisen määritelmän esittää Välimaa (1969, 29):

Turvallisuuspolitiikka olisi ymmärrettävä – – kaikkien niiden valtiopoliittisten toimenpiteiden kokonaisuutena, joiden tarkoituksena on ylläpitää ja edistää valtiollista itsenäisyyttämme ja alueellista koskemattomuuttamme (kansallista turvallisuutta) rauhan ja sodan aikana.

Myös Huopaniemi (1977, 9) liittää turvallisuuspolitiikan käsitteeseen nimenomaan valtiollisen turvallisuuden, mutta nostaa esiin myös turvallisuuspolitiikan yksilöllistä turvallisuutta tavoittelevan aspektin siteeratessaan vuoden 1976 toisen parlamentaarisen puolustuskomitean mietinnössä esiintynyttä turvallisuuspolitiikan määritelmää:

Suomen turvallisuuspolitiikan päämääränä on huolehtia kansalaisten turvallisuudesta ja hyvinvoinnista ylläpitämällä maan itsenäisyyttä kaikissa oloissa. Sen ensisijaisena tavoitteena on ehkäistä ennakoitua maan joutuminen sotien ja muiden ulkoisten koettelemusten kohteeksi ja täten varmistaa kansalaisten turvallisuus sekä antaa kansalaisille mahdollisuudet kehittää yhteiskuntaansa ja elinehtojaan haluamallaan tavalla.

Tässäkin siis puhutaan turvallisuuspolitiikasta eräänlaisena valtiollisen selviytymisen instrumenttina, jonka tavoitteena on ehkäistä sotia, mutta mukana on myös yksilöllinen turvallisuus eli kansalaisen turvallisuus. Samanlaiseen määrittelyyn turvautuu myös *Suomen turvallisuuspolitiikka* -teos johdannossaan (Ahto ym. 1987, 9).

Edellä mainittujakin selvemmin poliittisen realismin (ks. esim. Waltz 1979; Morgenthau 1948) perspektiivistä turvallisuuspolitiikkaa määrittelee Blombergs (2016, 3): ”Valtiot pyrkivät turvallisuuspolitiikan avulla suojautumaan valtion olemassaoloon ja kansalaisten elinmahdollisuuksiin kohdistuvien uhkien vaikutukselta”. Vielä erikseen hän täsmentää, että ”pienien valtioiden turvallisuuspolitiikan ensisijaisena tavoitteena on välttää joutuminen sotilaallisen hyökkäyksen kohteeksi. Samalla ne kuitenkin pyrkivät turvallisuuspolitiikan avulla myös luomaan menestykselliset edellytykset kansalliselle puolustukselle” (emt., 22).

Samasta poliittisen realismin näkökulmasta turvallisuuspolitiikkaa määrittelee Nokkala (1992, 5), jonka määritelmä on hyvin samankaltainen kuin Blombergsin: ”Pienet valtiot halunevat turvallisuuspolitiikassaan -- painottaa yksinomaista puolustusellisuuttaan, salata haavoittuvuuksiaan ja korostaa ympäristön muuttumista rauhanomaisemmaksi yhteistoiminnassa toisten kanssa”. Selvimpänä erona on, että Nokkala liittää pienvaltioiden turvallisuuspolitiikan osaksi myös kansainvälisessä kontekstissa tehtävän työn rauhan edistämiseksi.

Myös Ruotsissa turvallisuuspolitiikan määritelmä on ollut valtiokeskeinen ja edellä sanotulla tapaa instrumentaalinen (Eriksson 2004, 115–118). Turvallisuuspolitiikan päämääränä

on pidetty ”sisäpoliittista toimintavapautta ulkoisesta uhasta huolimatta” ja turvallisuuspolitiikkaa itsessään on pidetty instrumentaalisesti ”kokoavana käsitteenä kaikille poliittisille toimenpiteille, joilla on relevanssia ’turvallisuudelle’ tässä mielessä”. Turvallisuuspolitiikkakäsite on siis ilmaissut ”yhteistä nimitystä niille toimenpiteille – ei ainoastaan sotilaallisille – joihin valtiot ryhtyvät turvatakseen ja säilyttääkseen turvallisuutensa”. (Andren 1968a, 4–5.) Samalla määrittelylinjalla jatkavat Danckwardt ja Hellman (1966, 9):

Begreppet säkerhetspolitik används här som en sammanfattning av alla de åtgärder som vidtas på de utrikespolitiska, inrikespolitiska, försvarspolitiska och ekonomiska områdena för att säkra att uppställda nationella mål kan nås även då nationen ställs inför yttre hot.

Andrénin (2002, 16, 216; ks. myös Andrén 1968b, 217) määritelmässä valtiokeskeisyys on erityisen eksplisiittistä, sillä turvallisuuspolitiikan katsotaan olevan nimenomaan valtion poliittisesti johtamaa:

Nationell säkerhetspolitik är en sammanfattande beteckning på en stats politiskt styrda aktiviteter i syfte att kunna förverkliga sina mål också i situationer där den ställs inför hot från andra aktörer, särskilt från andra stater, i det internationella systemet.

Valtiokeskeisyyden ohella Andrénin määritelmässä korostuu turvallisuuspolitiikan erittäin huomattava laaja-alaisuus siitäkin huolimatta, että siinä puhutaan vain kansallisesta turvallisuudesta. Kuten hän itse toteaa: ”Käytännössä tämä [laaja turvallisuuskäsitys] merkitsee sitä, että kaikki poliittisesti ohjattu tai valvottu yhteiskuntatoiminta suorasti tai epäsuorasti voidaan sisällyttää turvallisuuspolitiikkaan” (1968a, 6). Määritelmän laaja-alaisuus on siis perua turvallisuuskäsitysten laajenemisesta, mikä on sinällään luonteva kehityskulku.

Huomionarvoista ruotsalaisissa turvallisuuspolitiikan määritelmässä on, että niissä puhutaan turvallisuuspolitiikan päämäärästä valtiollisena toimintavapautena eli kykynä valita ja toteuttaa erilaisia kansallisia tavoitteita tai päämääriä. Erityisen korostunut tämä puoli on Frithiofsonin (1965, 6) määritelmässä³:

Ett sätt att definiera begreppet säkerhetspolitik kan vara att beskriva det som en politik som syftar till att säkra ett maximum av nationell handlingsfrihet, med bevarande av den politiska, ekonomiska, sociala och kulturella livsform, som majoriteten av folket vill ha.

Voidaan sanoa, että ero suomalaismääritelmiin on tässä suhteessa selvä: puhetta toimintavapaudesta tai kansan enemmistön tahdosta ei suomalaismääritelmässä juurikaan näy, vaan niissä ilmaistaan turvallisuuspolitiikan päämääräksi valtiollisen itsenäisyyden, alueellisen koskemattomuuden ja valtiollisen olemassaolon turvaaminen⁴. Poikkeus tähän tendenssiin on Möttölan (1993, 63–65; ks. myös Möttölä 1995, 4–5, 36–38) määritelmä, joka sisältää paitsi suomalaistyyppisen survivalistisen määritelmän turvallisuuspolitiikasta myös ruotsalaista toimintavapauden ajatusta korostaman määritelmän⁵. Erityisen osuvasti Möttölä (emt., 65) kiteyttää tämän suomalaistyyppisen survivalistisen turvallisuuspolitiikan sisällön: ”Yhteisön säilymisen, kansakunnan olemassaolon, korostuminen toiminnan perusarvona edustaa

survivalismia, jossa poliittinen realismi tarjoaa turvallisuuspolitiikalle moraalisen perustan ja pysyvän ohjenuoran.”

Poliittinen realismi taustaoletuksineen näyttää siis kuuluvan edellä sanotun perusteella vahvasti turvallisuuspolitiikkakäsitteen määritelmään: turvallisuuspolitiikka on valtion ”miekka ja kilpi”, joiden avulla se suojelee itseään anarkkisessa kansainvälispoliittisessa tilassa, jossa ei ole yksittäistoimijaa konfliktitilanteessa suojelevaa keskusvaltaa (ks. myös Hietanen 1980, 19–20). Tämä sama realistinen turvallisuuspolitiikan luenta on läsnä myös angloamerikkalaisissa turvallisuuspolitiikan määritelmässä (ks. esim. Wolfers 1952; Lippmann 1943). Esimerkiksi Wolfers (1952, 484) kehystää turvallisuuspolitiikkaa (*security policy*) koskevan tarkastelunsa seuraavasti:

Security points to some degree of protection of values previously acquired. In Walter Lippmann's [1943, 51] words, a nation is secure to the extent to which it is not in danger of having to sacrifice core values, if it wishes to avoid war, and is able, if challenged, to maintain them by victory in such a war. What this definition implies is that security rises and falls with the ability of a nation to deter an attack, or to defeat it.

Wolfersille turvallisuuspolitiikassa on siis kyse policyistä, jotka on rakennettu kyseistä turvallisuuden määritelmää silmällä pitäen.

Realismin puitteissa turvallisuuspolitiikan instrumentaalisuus voidaan kuitenkin nähdä myös edellä esitellyistä määritelmistä hieman poikkeavassa merkityksessä:

Valtion asema kansainvälisessä yhteisössä määrittyy pääasiassa sen turvallisuuspoliittisen peruslinjan perusteella. Turvallisuuspoliittinen peruslinja muodostaa siten kansainvälispoliittisen tunnuksen, jonka sisältämän informaation valossa muut valtiot määrittävät suhteensa tietyn peruslinjan omaksuneeseen valtioon. (Ruhala 2003, 1.)

Valtion noudattama turvallisuuspoliittinen linja siis ilmaisee jotakin valtion identiteetistä tai aikomuksista, minkä seurauksena se voidaan ymmärtää Ruhalan konseptiossa eräänlaiseksi symboliseksi valtioidenväliseksi kommunikaatioksi, joka auttaa välttämään väärinymmärryksiä. Samaa tapaan asiaa näkee Jarno Limnell (2008, 3), jonka mukaan ulko- ja turvallisuuspolitiikan selonteot ovat Suomen poliittinen viesti maailmalle siitä, millä tavalla Suomi arvioi turvallisuusympäristönsä, mitkä ovat siitä nousevat ongelmat ja uhkat ja miten Suomi näihin uhkiin aikoo varautua. Myös Teemu Palosaari (2011, 20–21) korostaa turvallisuuspolitiikan ”identiteettipoliittista” aspektia: hänen mukaansa keskeiset ulko- ja turvallisuuspolitiikan käsitteet toimivat valtion identiteettiä tuottavina ja toisintavina konstruktioina, jotka asemoivat kyseistä valtiota kansainväliseen järjestelmään. Näin turvallisuuspolitiikka kertoo, miten jokin valtio identifioi itseään ja itsensä valtioidenvälisessä järjestelmässä.

Tämä identiteettiä toisintava ja tuottava elementti on havainnollisesti nähtävissä *Puolustusvoimat 2000-luvun yhteiskunnassa* -teoksen toimituskunnan turvallisuuspolitiikan määritelmässä:

Suomalaisen turvallisuuspolitiikan päämääränä on ollut kansalaisten elinehtojen omatah-
toinen kehittäminen itsenäisessä valtiossa. Hyvinvoinnin ja elämänmuotoomme sisältyvien
keskeisten arvojen säilyttämisen on katsottu edellyttävän valtiollista riippumattomuutta ja
alueellista koskemattomuutta. (Haavisto ym. 1993, 199.)

Turvallisuuspolitiikassa on siis kyse tietyn valtion elämänmuodon ja keskeisten arvojen säilyttä-
misestä, toteuttamisesta ja ylläpitämisestä. Huomionarvoista on, että myös aiemmin mainituis-
sa angloamerikkalaisissa turvallisuuspolitiikan määritelmässä (Wolfers 1952; Lippmann 1943)
korostetaan kansakunnan ”arvojen” (*value*) suojelemista turvallisuuspolitiikan päämääränä.

On myös määritelmiä, joissa otetaan askel pois päin valtiokeskeisyydestä hieman samaan ta-
paan kuin aiemmin mainittu Huopaniemi tekee. Esimerkiksi Luoto (1971, 9–10) määrittelee
turvallisuuspolitiikan seuraavasti:

Suomen turvallisuuspolitiikalla tarkoitetaan kaikkia niitä toimenpiteitä, joiden avulla valtio-
valta pyrkii saavuttamaan maassamme sellaiset yhteiskunnalliset olosuhteet, joiden vallitessa
yksilöiden ja yhteiskunnan mahdollisuudet kehittää henkistä ja aineellista kulttuuriaan koko
ihmiskunnan turvallisuutta edistävällä tavalla saavutetaan parhaalla mahdollisella tuloksella.

Turvantarpeen ja -tuoton kohteena on siis paitsi valtio ja yhteiskunta, myös yksilö ja jopa koko
maailma⁶. Myös Ruotsista löytyy vastineensa tällaiselle globaalia turvallisuutta painottavalle
määritelmälle:

Vår säkerhetspolitik rymmer samtidig aktivitet på i huvudsak två fält. Dels söker vi på alla
lämpliga sätt medverka till att trygga freden i stort i världen och dels söker vi, om krig trots
allt ånyo skulle drabba folken i vår omvärld, inrikta oss på att bibehålla vår egen fred och fri-
het. (Frithiofson 1965, 6.)

Tämän ”maailman rauhantilan turvaamisen” osaksi turvallisuuspolitiikkaa sanallistaa kenties
täsmällisimmin Möttölä (1995, 36) todetessaan, että turvallisuuspolitiikassa on ”uusien kei-
nojen ansiosta korostunut *ennaltaehkäisevä* ja *rakenteellinen* luonne. Turvallisuuspolitiikalla
pyritään hallitsemaan ja sääntelemään ristiriitoja ja ohjaamaan yhteiskuntakehitystä”. Samaa
rauhantien ja sotien ennaltaehkäisevyyden aspektia turvallisuuspolitiikan käsitteessä korostaa
Soikkanen (1976, 705).

Toinen piirre, jonka kaikki tässä artikkelissa analysoidut turvallisuuspolitiikan määritelmät
jakavat, on se, että turvallisuuspolitiikka katsotaan omaksi politiikan lohkokseen tai sfäärikseen,
jolla on puolestaan omat ”alalohkonsa”, toisin sanoen ne politiikan alat, joista turvallisuuspoli-
tiikka koostuu. Näitä lohkoja ovat mm. ulko- ja puolustuspolitiikka, talouspolitiikka, sisäpoli-
tiikka, kauppapolitiikka, kehitysyhteistyö, integraatiopolitiikka, ympäristöpolitiikka ja yhteis-
kuntapolitiikka. Eri määrittelijät voivat painottaa tai määritellä näitä hieman eri tavoin, mutta
käytännössä kaikissa määritelmässä turvallisuuspolitiikka ”lohkoutetaan”.

Esimerkiksi Hietanen ja Joenniemi (1982, 35–36) määrittelevät turvallisuuspolitiikan kä-
sitteeksi, joka kuvaa ulko- ja puolustuspolitiikan ”yhteisvaikutusta”. Samaan tapaan esimerkik-
si Visurin määritelmässä (2003, 16; 1997, 233–236, 249–252) turvallisuuspolitiikkaan kuuluu

ulkopolitiikan se osa, joka liittyy turvallisuuskysymyksiin. Puolustuspolitiikka ja sen käyttöön soveltaminen eli maanpuolustus kuuluvat hänen mukaansa kokonaan turvallisuuspolitiikan alle. Visurin tapaan useissa turvallisuuspolitiikan määritelmissä ulko- ja puolustuspolitiikan välille luodaan sellainen työnjako, jossa ensinnäkin ulkopoliittista rauhantyydyttävää rauhan aikana, sillä sen avulla pyritään vähentämään todennäköisyyttä joutua hyökkäyksen kohteeksi. Puolustuspolitiikka on tällöin sekundääristä: sillä on lähinnä ulkopoliittista rauhantyydyttävää tukeva rooli. Puolustuspolitiikka ja maanpuolustus taas korostuvat sodan aikana, jolloin ulkopoliittikan rooliksi vaihtuu puolustuspolitiikkaa tukeva rooli. Suurin osa näistä määritelmistä antaa turvallisuuspolitiikkaan sisältyvälle ulkopoliittikalle kuitenkin ensisijaisemman roolin suhteessa puolustuspolitiikkaan. Näkökulmana tällöin siis on, että turvallisuuspolitiikka on suuremmissa määrin ulko- kuin puolustuspolitiikkaa (Laitinen 1999, 120–121; Luoto 1971, 10; Huopaniemi 1977, 9–10; Ahto ym. 1987; Ruhala 1977, 29; Möttölä 1995, 37; Penttilä 1988, 48–50; Hietanen 1980, 18–19).

Yhteenvetäen voi siis todeta, että edellä esitetyissä määritelmissä turvallisuudella katsotaan olevan jokin kohde (useimmiten valtio, toisinaan myös yksilö mutta harvemmin kansainvälinen yhteisö), jonka suojelemiseksi on kehitetty nimenomainen turvaa tuova politiikka, siis sananmukaisesti turvallisuuspolitiikka. Lisäksi näissä määritelmissä turvallisuuspolitiikalla on aina jokin 1) päämäärä eli tavoite, 2) sisältö eli keinot eli toimenpiteet päämäärän tavoittamiseksi sekä 3) omat alapoliittikan lohkonsa eli turvallisuuspolitiikan toimintavälineet.

Miten sitten turvallisuuspolitiikka politiikan toimintakäsitteen valossa tulkittuna suhteutuu tällaisiin turvallisuuspolitiikkamääritelmiin? Toisin sanoen mitä kaikkea edellä mainitusta voidaan sanoa turvallisuuspolitiikkatypologian valossa?

ANALYYSI: TURVALLISUUSPOLITIikka POLITIikkANA

Lähden siitä havainnosta liikkeelle, että edellä esitellyt perinteiset määritelmät ovat kohde-, sisältö- ja päämääräkeskeisiä. Ne toisin sanoen kertovat, kuka tai mikä on suojelun tai turvaamisen kohde, miten tätä kohdetta suojellaan (sisältö) ja miksi tätä kohdetta suojellaan (päämäärä). Sen sijaan nämä määritelmät eivät ole kovinkaan poliittikakeskeisiä, vaikka ne pyrkivät määrittelemään, mitä turvallisuus politiikkana on. Tämä on ongelma, koska nämä määritelmät eivät juurikaan avaa sitä, millaisen poliittisen prosessin seurauksena turvallisuuden kohteet, sisällöt ja päämäärät määritellään. Kiinnostavaa ei ole vain se, miten ja miksi joku tai jokin on turvaamisen kohteena, vaan myös se, miten on alun perin päädytty siihen, että joku tai jokin on jollain tapaa tai jossain suhteessa jonkinlaisen turvan tarpeessa jonkin päämäärän mukaisesti. Itse asiassa voidaan väittää, että tämä prosessi on tietysti mielessä jopa ensisijaisempaa suhteessa turvallisuuspolitiikan ”lopputulokseen”, jonka kuvaamiseen perinteiset määritelmät tyytyvät. Turvallisuuspolitiikan määrittely on siten nähdäkseni vajaa niin kauan, kun tätä aspektia ei tarpeeksi huomioida.

En kuitenkaan sano, että perinteiset määritelmät olisivat turhia tai etteikö niitäkin tarvittaisi turvallisuuspolitiikkakäsitteen määrittelyissä. Itse asiassa nämä määritelmät ovat integroitavissa myös sellaiseen määrittelyyn, joka korostaa turvallisuuspolitiikkaa politiikkana ja joka siten

kurkistaa turvallisuuspolitiikan ”lopputuotteen” taakse. Kun molemmat puolet ovat mukana määrittelyssä, määrittely on monipuolisempi ja siten kenties paremmin todellisuutta kuvaileva.

En ole suinkaan ensimmäinen, joka on kiinnittänyt huomiota turvallisuuspolitiikan poliittiseen luonteeseen.⁷ Raitasalo ja Sipilä (2007) ovat huomauttaneet, että turvallisuus ja uhkakuvat ovat luonteeltaan varsin poliittisia. Tällä he tarkoittavat, että ”turvallisuus ja uhkakuvat määritellään Suomessa osana poliittista diskurssia – jatkuvasti käynnissä olevassa poliittisessa prosessissa” (emt., 4). Tätä diskurssissa tapahtuvaa määrittelyprosessia voidaan kutsua turvallisuuspolitiikaksi, jolloin se ”voidaan ymmärtää eräänlaiseksi areenaksi, jolla käydään kamppailua siitä, kenen turvallisuudesta on kyse, mikä turvallisuutta uhkaa ja millaisia keinoja tulee käyttää turvallisuusuhkiin vaikuttamiseksi” (emt., 2). Tätä tarkoitetaan, kun Raitasalon ja Sipilän tapaan todetaan, että turvallisuuspoliittinen todellisuus on aina luonteeltaan poliittinen⁸.

Ongelmana on, että Raitasalo ja Sipilä eivät tarjoa systemaattista kuvausta tälle määrittely- ja kamppailuprosessille. Tärkeä havainto turvallisuuspolitiikan poliittisuudesta jää siis analyytissä mielessä pinnalliseksi, koska sitä syventämään ei ole tuotu poliittista teoriaa, joka erittelisi, miten tuota kamppailua tarkalleen käydään. Turvallisuuspolitiikkatypologia vastaa juuri tähän: se kuvaa turvallisuuspolitiikan sisällöstä, suunnasta, kohteista ja päämääristä käytävää poliittista kamppailua ja avaa siten uuden, aiempia määritelmiä täydentävän tulkintahorisontin turvallisuuspolitiikan käsitteelle.

Miten sitten integroin perinteiset turvallisuuspolitiikan määritelmät omaani? Se tapahtuu argumentoimalla, että perinteiset turvallisuuspolitiikan määritelmät nojaavat pitkälti tässä artikkelissa jo aiemmin esiteltyyn politiikan tilakäsitteeseen ja koska turvallisuuspolitiikkatypologiani eräs keskeinen osa on nimenomaan politiikan tilakäsite, perinteiset määritelmät ovat loogisella pakottavuudella sisällytettävissä turvallisuuspolitiikkatypologiaan.

Ensinnäkin tilakäsitteeseen ohjaa se, että perinteisissä määritelmissä turvallisuuspolitiikka kuvataan muista politiikan lohkoista tai osa-alueista eriäväksi sfäärikseen. Turvallisuuspolitiikka ja sen asiakysymykset ovat erotettavissa muista politiikan kysymyksistä ja sen harjoittamisella (suunnittelu, valmistelu, toimeenpano) on omat fooruminsa (lähinnä valtiolliset päätävät elimet). Turvallisuuspolitiikka kuvataan siis näissä suhteissa spatiaaliseksi eli tilalliseksi toiminnaksi. Tilalliset määrittelyt näkyvät erityisen hyvin tavasta, jolla turvallisuuspolitiikkaa suhteutetaan muihin politiikkoihin: tietyt muut politiikan lohkot – kuten ulko-, talous-, kauppa-, yhteiskunta-, ympäristö- ja puolustuspolitiikka – sisältyvät turvallisuuspolitiikan lohkoon ja niistä muodostuu vuorovaikutteinen kokonaisuus, jossa lohkot vaikuttavat toisiinsa (esim. Visuri 1997, 233–236; Visuri 2003, 16; Nokkala 1992, 78; Maanpuolustuskorkeakoulu 1996, 306; Soikkanen 1976, 706–708; Andrén 1968a, 10–13; Seppälä 1975, 21; Mylly 1975, 44; Hietanen 1980, 18; Hietanen ja Joenniemi 1982, 35; Laitinen 1999, 124, 126–127). Samaa tilallista määrittelyä heijastaa Möttölan (1995, 17–30) pyrkimys jakaa turvallisuuspolitiikka kolmeksi toimintalohkoksi: vakauspoliitiikaksi, konfliktinhallinnaksi ja pelotepuolustukseksi.

Toisekseen perinteisissä määritelmissä turvallisuuspolitiikkaa määritellään pitkälti policy ja polity -ulottuvuuksien kautta. Asia on ymmärrettävissä siten, että turvallisuuspolitiikan toimenpiteet eli sisältö kuvataan turvallisuuspolicyksi ja sisällön päämäärien kohde eli valtio turvallisuuspolityksi. Kuten todettu, turvallisuuspolity on tiettyä turvallisuuspoliittista argumentaatiota, suuntausta tai ajattelua edustava ryhmä, identiteetti tai kollektiivi. Valtio asetetaan tässä artikkelissa esiintyneissä turvallisuuspolitiikan määritelmissä poikkeuksesta ensisijaiseksi

turvallisuuspolityksi, koska turvallisuuspolitiikan päämääräksi on kerrottu nimenomaan valtion itsenäisyyden, olemassaolon, alueellisen koskemattomuuden, elämänmuodon, arvojen, toimintavapauden, kansalaisten elinmahdollisuuksien ja vapauden sekä kansan enemmistön tahdon toteuttaminen, ylläpito ja säilyttäminen. Määritelmässä turvallisuuspolitiikan päämäärät asetetaan siis valtiosta lähtien. Näiden päämäärien voidaan olettaa kertovan tai heijastavan kohteensa, siis valtion, ideologiaa, identiteettiä ja arvoja, joten siksi sitä voidaan kutsua turvallisuuspolityksi.

Turvallisuuspolitiikan toimenpiteet eli sisältö on puolestaan ilmaistu toimenpidelinjauksina. Kyse on siis turvallisuuspolicyistä eli turvallisuuspoliittisista linjauksista ja toimenpideohjelmista, toisin sanoen suositelluista, ehdotetuista tai toteutetuista konkreettisista politiikkatoimista. Näin ollen turvallisuuspoliittiset peruslinjaukset tai doktriinit ovat turvallisuuspolicyja. Niissä kuvataan, miten turvallisuuspolity aikoo toteuttaa tai pyrkii toteuttamaan asettamansa turvallisuusmäärät⁹. Siten nämä linjaukset heijastelevat turvallisuuspolityn turvallisuuspoliittista ideologiaa eli sitä turvallisuuspoliittisen ajattelun, suuntauksen tai argumentaation peruslogiikkaa, jonka pohjalta kyseinen ryhmä on turvallisuuspoliittisessa mielessä muotoutunut ja jonka ympärille se on itsensä identifioinut.

Kyse on siis siitä, että turvallisuuspolitiikan määrittely sisältönsä (toimenpiteet) nojalla on sen määrittelyä turvallisuuspolicyyna, kun taas turvallisuuspolitiikan määrittely päämääriensä nojalla on sen määrittelyä turvallisuuspolityna, koska tällöin mukana ovat arvot ja identifikaatio¹⁰. Näitä turvallisuuspolityn arvojen ja identifikaation keskeisiä ilmauksia ovat tämän artikkelin määrittelyissä olleet esimerkiksi demokratia, hyvinvointi, vapaus, sivistys, itsemääräämisoikeus, toimintavapaus, suvereniteetti sekä elämänmuodon ja keskeisten elämänarvojen toteuttaminen.

Näin ollen Ruhalan (1977, 27) määritelmää turvallisuuspolitiikaksi on korjattava. Hänen mukaansa ”Eri turvallisuusmäärien saavuttamiseksi toteutettavien toimenpiteiden kokonaisuutta voitaisiin periaatteessa kutsua turvallisuuspolitiikaksi”. Edellä mainitun nojalla voidaan korjata muotoilu täsmällisemmäksi toteamalla, että eri turvallisuusmäärien saavuttamiseksi toteutettavien toimenpiteiden kokonaisuutta voitaisiin paremminkin kutsua turvallisuuspolicyksi kuin turvallisuuspolitiikaksi. Turvallisuuspolitiikka on laajempi käsite kuin vain eri turvallisuusmäärien saavuttamiseksi toteutettavien toimenpiteiden kokonaisuus.

Kiinnostavaa on, että toisessa yhteydessä Ruhala (2003, 1) tavoittaa pienen osan siitä, mitä turvallisuuspolitylla tarkoitetaan, kun hän toteaa, että tietyn valtion noudattama turvallisuuspoliittinen linja ilmaisee muille valtioille jotakin tämän tietyn valtion identiteetistä tai aikomuksista. Näinhän on juuri siksi, että tietyn valtion toteuttama ja noudattama turvallisuuspoliittinen peruslinja on turvallisuuspolicy, jota muodostaessaan tämä tietty valtio toimii sellaisena turvallisuuspolityna, jolla on omat päämääränsä, jotka puolestaan ilmentävät sen identiteettiä ja ideologiaa. Turvallisuuspolity ilmaisee identiteettiään päämääriensä ja turvallisuuspolicyjensa välityksellä.

Perinteisten turvallisuuspolitiikkamääritelmien sisältö- ja päämääräkeskeisyys tekee siis niistä edellä kuvailulla tavalla politiikan tilakäsitteeseen nojaavia. Lisäksi määritelmät ovat kohdekeskeisiä, mikä tarkoittaa, että turvallisuuspolitiikalla on aina jokin kohde, jota turvataan. Näin ollen esimerkiksi Ruhala (1977, 27) puhuu turvallisuuspolitiikan ”toimintakohteista”. Andrén (1968a, 6) puolestaan ilmaisee saman asian vielä jyrkemmin toteamalla, että kun laaja turvallisuuskäsitteys omaksutaan, ”kaikki poliittisesti ohjattu tai valvottu yhteiskuntatoiminta suorasti tai

epäsuorasti voidaan sisällyttää turvallisuuspolitiikkaan”. Toisessa yhteydessä Andrén (ks. s. 11) kuvaa saman asian niin, että turvallisuuspolitiikka on valtion poliittisesti johtamaa toimintaa. Tällainen kohdekeskeisyys on omiaan tuottamaan perinteisille määritelmille autoritaarisen ja teknokraattisen sävyn, koska niissä vuorovaikutus näyttäytyy korostuneen yksisuuntaisena siten, että valtio turvaa – siis *ohjaa, valvoo* ja *johtaa* – yksilöä, joka puolestaan pikemminkin ottaa suojelun passiivisesti vastaan. Kun turvallisuuspolitiikkaa tarkastellaan vain politiikan tilakäsitteen ja kohdekeskeisyyttä korostavien määritelmien kautta, korostuu näkökulma, jossa turvallisuuspolitiikan kohteiden mahdollisuudet ohjata ja vaikuttaa policyn sisältöihin jäävät syrjään. Tosiasiassa turvallisuuspolitiikka ei kuitenkaan ole irrallista kohteistaan vaan näiden välillä on kaksisuuntainen vuorovaikutus. Juuri tätä Raitasalo ja Sipilä (2007) ajavat takaa. Väline, jolla tämä vuorovaikutus saadaan näkyviin, on turvallisuuspolitiikkatypologia. Se käsitteellistää tämän vuorovaikutuksen.

Erityisesti typologiaan sisältyvä politiikan toimintakäsite politisointi- ja politikointi-ulottuuksineen käsitteellistää mainitun vuorovaikutuksen. Kun turvallisuuspolitiikka määritellään tilakäsitteen lisäksi toimintakäsitteen kautta, kohteetkin voivat tehdä turvallisuuspolitiikkaa eli osallistua siihen prosessiin, jossa määritellään, ketä tai mitä suojellaan ja miksi ja miten tämä tehdään. Tällöin kohteet turvallisuuspolitisoivat erilaisia turvallisuuskäsityksiä, uhkakuvia, turvallisuuspäämääriä sekä niitä toimenpiteitä, jotka on suunniteltu turvaamaan kohdetta. Tältä pohjalta kohteet voivat myös turvallisuuspolitikoida niillä.

Turvallisuuspolitisointi ja -politikointi tapahtuu diskursiivisesti osana julkista keskustelua. Seuraavan esimerkin, joka liittyy kysymykseen Suomen Nato-jäsenyydestä, on tarkoitus havainnollistaa tätä prosessia. (Esimerkki on poimittu aikaisemmasta työstäni, jossa sovelsin turvallisuuspolitiikkatypologiaa suomalaisen Nato-debattiin, ks. Kivilahti 2023a.) Erilaiset diskursiiviset ryhmät ottivat ennen Natoon liittymistämme kantaa siihen, kannattaako Suomen liittyä Natoon vai ei. Erästä tällaista ryhmää voidaan kutsua globalistiseksi (Haukkala ja Vaahtoranta 2016, 59, 63–64) tai normativistiseksi. Heidän mukaansa ei ole edes järkevää kysyä, kannattaako Natoon liittyä vai ei, koska nykymailman turvallisuusongelmat ovat sellaisia, joita ei voi sotilas/puolustusliitoilla kestävästi ratkaista. Kysymys liittymisestä tai liittymättä jättämisestä ei siis ole normativisti-globalisteille alkuunkaan ensisijaisin. Itse asiassa poliittinen ongelma on, jos se esitetään ensisijaisimmaksi. Tarkemmin sanottuna Suomelle olisi turvallisuuspoliittinen ongelma, jos sen turvallisuuskysymys typistettäisiin Nato-jäsenyyttä koskevaan juupas-eipäs-debattiin. Näin normativistit turvallisuuspolitisoivat koko Nato-jäsenyydskysymyksenasettelun epätarkoituksenmukaisena tai vähintäänkin totaalisen toissijaisena. Normativistit politisoivat sekä liittymistä kannattavien että sitä vastustavien käymän Nato-keskeisen debatin osoittamalla, että maapallollamme on selvästi polttavampia turvallisuusongelmia ratkottavanaan kuin jotkin lyhytnäköiset sotilaallis-poliittiset turvallisuusjärjestelyt.

Tätä politisointia tuetaan normativisti-globalistien toimesta turvallisuuspolitikoimalla sotilasliittojen vanhanaikaisuudella erityisesti ja voimapolitiikan vanhanaikaisuudella yleisesti. Sotilasliitot eivät ensinnäkään kykene ratkomaan turvallisuusongelmia maailmassa, joka on keskinäisriippunut ja toisekseen vaikka kykenisivätkin, ne eivät kykene siihen tavalla, joka olisi eettisesti, sosiaalisesti, taloudellisesti, poliittisesti ja ekologisesti kestävä (esim. Arhinmäki 2021; Tuomioja 2022,7; 2016). Keskeisin väline, jolla normativisti-globalistit turvallisuuspolitikoivat, on siis laajan turvallisuuden käsite. Se antaa välineen osoittaa sotilasliittojen ja voimapolitiikan luontainen

yksipuolisuus maailmassa, jossa turvallisuusongelmat ovat lukuisten juurisyiden summia tai pitkien ja kompleksisten kausaaliketjujen seurauksia. Se antaa välineen osoittaa, että turvallisuus ei tosiaankaan kilpisty Nato-jäsenyyksymykseen, ei sen paremmin Suomessa kuin missään muuallakaan.

Laaja turvallisuuskäsitys saa oikeutuksensa empiirisistä muutoksista, sen osoittamisesta, että maailma on ennennäkemättömän keskinäisriippunut. Empirian ohella normativistit politikoi- vat myös moraalilla: he peräänkuuluttavat rikkaan ja kehittyneen Suomen moraalis-eettistä velvollisuutta ja vastuuta maailmankylämme suojelussa, kehittämisessä ja kaikinpuolisessa paran- tamisessa (esim. Sarkkinen 2017). He peräänkuuluttavat rohkeita, innovatiivisia ja vastuullisia ulko- ja turvallisuuspoliittisia visioita paremmasta maailmasta. Tämä kaikki tapahtuu Nato- keskustelun kontekstissa siten, että edellä mainitut peräänkuuluttamiset esitetään jonakin, mitä sotilasliitot eivät voi koskaan tavoittaa yksipuolisen turvallisuusymmärryksensä ja sen implikoi- man toimintalogiikan vuoksi.

Osuvan ilmiantavana normativistisena turvallisuuspolitikointina voidaan pitää myös vaati- musta siitä, että kehitysyhteistyörahoja tulee lisätä, ei suinkaan leikata (esim. Tuomioja 2015; 2016). Leikkaukset ovat lyhytnäköisiä ja jopa leikkaajansa turvallisuutta vaarantavia, koska ne ovat resursseina pois siitä työstä, jossa pyritään vaikuttamaan uusien turvallisuusuhkien juuri- syihin tavalla, joka on ennaltaehkäisevä. Jos siis halutaan oikeasti lisätä suomalaisten turvalli- suutta, on kysyttävä, teemmekö tarpeeksi kehitysyhteistyön saralla sen sijaan, että pohdimme, liittyäkö Natoon vai ei. Kyseisen turvallisuuspolitikoinnin välineellisenä roolina on artikuloida yleisluontoisempaa politisointia tukeva tilannearvio siitä, millä keinoin turvallisuuteemme voi- daan vaikuttaa ja millä ei niinkään. Kaikki sanottu pätee myös vaatimuksiin, joissa korostetaan samoin perustein Suomen kriisinhallintakyvykkyyksien lisäresursoinnin tarvetta.

Perinteisten määritelmien keskeinen ongelma on, etteivät ne kykene ottamaan huomioon yllä esitetyn kaltaista turvallisuuspolitiikantekoa. Aiemmin totesin, että se poliittinen prosessi, jossa turvallisuuspolitiikan muodoista ja suunnasta kiistellään, on tietyissä mielessä ensisijai- sempaa suhteessa turvallisuuspolitiikan lopputulokseen eli niihin kuvauksiin, joissa kerrotaan, miten ja miksi joku tai jokin on turvaamisen kohteena. Perustelen tätä sillä, että politiikan toi- mintakäsite eli politisointi- ja politikointi-ulottuvuudet ovat politiikan ”primaarisia operaatioita” (Palonen ja Summa 1996, 12–13; ks. myös Palonen 2007, 39–40, 66). Tämä tarkoittaa, että jotta voidaan muotoilla turvallisuuspolicyja ja jotta turvallisuuspolityja voi syntyä, tarvitaan turvalli- suuspolitisoiteja ja niillä politikointia. Vasta, kun jokin asia on politisoitu ja sillä on politikoitu, se voi latistua politiikan tilamuotoon, toisin sanoen policyiksi ja niiden tuottamiseen keskitty- neiksi polityiksi. Kuten Palonen (2003b, 182) toteaa: ”There is no politics ‘before’ politicization, either in a logical or a temporal sense, and politicking is possible only if a *Spielzeitraum* has been opened for action by politicization, while a polity is a result of previous politicizations.” Tässä mielessä turvallisuuspolitiikkatypologiaani lukeutuva toimintakäsite on ensisijaisempi suhteessa tilakäsitteeseen ja siten turvallisuuspolitisointi ja -politikointi -ulottuvuudet ovat ensisijai- sempia suhteessa turvallisuuspolity ja -policy -ulottuvuuksiin. Jo tämänkin perusteella voidaan sanoa, että perinteiset turvallisuuspolitiikan määritelmät jättävät sisällyttämättä jotain hyvin olennaista määritelmiinsä keskittyessään turvallisuuspolitiikan ”lopputuotteeseen”.

Tästä näkökulmasta katsoen voidaan täsmentää Kari Möttöjän (1993, 66) toteamusta, jon- ka mukaan ”päättöksentekijöiden julistama virallinen [turvallisuuspoliittinen] doktriini on yhtä

paljon ulkoiseen ja sisäiseen toimintaympäristöön suunnattu vaikuttamisen väline kuin toiminnan ohjelma. Tätä kautta doktriinista – ’ulkopoliittisesta liturgiasta’ – tulee politiikkaa”. Kyllä – tätä kautta doktriinista tulee politiikkaa, mutta vain tilakäsitemielessä ja siis latistuneessa muodossa. Koska politiikan toimintakäsite on politiikan primaari operaatio, voisi kuitenkin sanoa, että valmisteltu eli byrokraattisesti tuotettu doktriini on olemassa selvästi epäpoliittisemmassa muodossa kuin sen tekemistä edeltävä ja sen valmistumista seuraava diskursiivinen poliittinen kamppailu. Siksi kun puhutaan turvallisuuspolitiikasta, kiinnostavaa ei ainoastaan ole se, mitä hallinnollis-byrokraattisesti tuotetuissa ja valmistelluissa dokumenteissa (strategiat, doktriinit tai selonteot) sanotaan, vaan myös se, miten näitä dokumentteja kommentoidaan sekä ennen niiden valmistumista että niiden valmistumisen jälkeen. Näissä etu- ja jälkikäteiskommentaarissa tehdään turvallisuuspolitiikkaa, ja se on jäänyt perinteisiltä määritelmiltä huomaamatta. Ei voi myöskään väheksyä sitä, miten tämä etu- ja jälkikäteiskommentointi vaikuttaa sekä tekeillä olevaan dokumentin että sitä seuraavien uusien dokumenttien sisältöön.

Jos siis määrittelemme turvallisuuspolitiikan ainoastaan tilakäsitteen pohjalta, kuten perinteisissä määritelmässä tehdään, näkemättä jää mikro- ja ruohonjuuritason yksilötason politiikkanteko, jossa valtiotason linjavedoista ja doktriineista kiistellään ja jossa nämä doktriinit saattavat muovautua ja muuttua. Siten määritelmässä paitsioon jää se poliittinen prosessi, jonka myötä turvallisuuspolitiikka viime kädessä muodostetaan ja kehitetään. Myös turvallisuuspolitiikan muotoilijat – he, jotka vastaavat valtiollisen turvallisuuspolitiikan valmistelusta ja toimeenpanosta – kätkeytyvät valtion tai poliitikkojen selän taakse harmaiksi virkamiehiksi, jollei heidän toimintansa poliittisuutta voida tavoittaa käsitteellisesti. On toki ymmärrettävää kuvata turvallisuuspolitiikan käsitettä korostuneesti tilakäsitteen pohjalta, koska se yksinkertaistaa todellisuuden helpommin hahmotettavaksi. Voidaan kuitenkin kysyä, että jos turvallisuuspolitiikka ymmärretään lähinnä valtion keinovalikoimaksi, jolla se suojelee itseään muilta valtioilta, mikä rooli tässä jää politiikalle? Eikö tässä ole kyse vain aseellisesta varautumisesta, siis likipitään sotilasteknisestä kysymyksestä?

LOPUKSI

Kalevi Ruhala (1977, 30) on määritellyt turvallisuuspolitiikan tutkimuksen seuraavasti: ”Turvallisuuspolitiikan tutkimusta voidaan luonnehtia tutkimukseksi, jonka tarkoituksena on selvittää, miten valtiot käyttäytyvät ja tekevät päätöksiä varmistaakseen kansallisen turvallisuutensa, ts. suojatakseen sisäisiä arvoja ulkoiselta uhalta”. Tässä artikkelissa esitetyn kokonaisargumentin mukaan tätä määritelmää voidaan täydentää toteamalla, että turvallisuuspolitiikan tutkimusta voidaan myös luonnehtia tutkimukseksi, jonka tarkoituksena on selvittää, millaisen poliittisen prosessin seurauksena turvallisuus tulee määritellyksi sellaiseksi todellisuuden osaluueksi, johon suhteessa poliittisen yhteisön (polityn) on ryhdyttävä toimeen ja muodostettava erilaisia toimenpideohjelmaa (policy). Tavallaan tämä näkökulma tulee lähelle turvallistamisen käsitettä, mutta kiinnittää vielä sitäkin systemaattisemmin huomiota turvallisuuspuheen ja -retoriikan vuorovaikutteisuuteen, sanalla sanoen kaksisuuntaisuuteen. Tällöin tullaan lähemmäksi Visurin (1997, 447) määritelmää, jonka mukaan ”turvallisuuspolitiikan tutkimus on osa

laajempaa politiikan tutkimuksen kenttää ja painottuu turvallisuuteen liittyvien poliittisten prosessien tarkasteluun”. Turvallisuuspolitiikan tutkimus on nimenomaan osa laajempaa politiikan tutkimuksen kenttää ja tätä se on erityisesti tässä artikkelissa ollut, kun huomioidaan turvallisuuspolitiikkatypologian käsitteellinen velka paloslaiselle politiikan teorialle. Turvallisuuspolitiikan tutkimus myös painottuu nimenomaisesti turvallisuuteen liittyvien poliittisten prosessien tarkasteluun. Näin on tässä artikkelissa tehty, kun on painotettu turvallisuuspolitiikan muotoutumista osana poliittista diskurssia, jossa sen suunnasta ja muodosta eli sisällöstä ja päämääristä kamppaillaan monenkeskisesti politiikan toimintakäsitteen kuvaamalla tavalla.

Tämän artikkelin tieteellinen kontribuutio turvallisuuspolitiikan tutkimukselle on siis edellä mainitun kaltaista: tutkimuskentän käsitteellistä uudelleenjäsentämistä. Osana tätä muovasin oman tulkintani turvallisuuspolitiikan käsitteestä. Tulkinnan ydin koostuu turvallisuuspolitiikkatypologiasta, joka nähdyllä tavalla uudelleentulkitsi turvallisuuspolitiikan laaja-alaisemmaksi poliittiseksi ilmiöksi ja käsitteeksi kuin mitä aikaisempi tutkimus on tehnyt. Laaja-alaisempi tulkintani onnistuu kuvaamaan turvallisuuspolitiikan todellisuutta paremmin kuin aikaisemmat määritelmät, sillä ne ovat keskittyneet liikaa perinteisesti harjoitettavan politiikan sisältöihin, keinoihin ja päämääriin turvallisuuspolitiikan *poliittisuuden* ja siihen sisältyvän avoimuuden ja ennalta määrittelemättömyyden kustannuksella, minkä tulkintani pyrkii korjaamaan. Se ei kuitenkaan hylkää vanhaa, vaan pyrkii integroimaan sen itseensä.

Turvallisuuspolitiikkatypologialla on kuitenkin relevanssia muullekin kuin vain edellä kuvailulle turvallisuuspolitiikan käsitettä koskevalle tutkimukselle. Typologiani mukaista politiikan teorian soveltamista erilaisten politiikkakäsitteiden analyysiin voidaan esimerkiksi ongelmitta laajentaa. Esimerkiksi geopoliittinen kamppailututkimus (Moisio 2003) perustuu paloslaisen politiikan teorian soveltamiseen geopolitiikan käsitteeseen. Geopolitiikan kamppailututkimus keskittyy kuitenkin vain ”geopolitikointiin” eli siihen maantieteestä käytyyn poliittiseen kamppailuun, jota käydään retorisesti eri geopolitiittisten diskursiivisten ryhmien välillä. Avoimeksi kuitenkin jää, millaisia olivat ne geopolitisoinnin yleisluontoisemmat performanssitilaa avaavat operaatiot, jotka edelsivät analysoituja geopolitikoinnin operaatioita. Kehittämäni typologia voitaisiin muotoilla geopolitiikkaan mukautetuksi, jolloin toimijoiden geopolitiittinen retoriikka olisi ymmärrettävä geopolitisoineina ja niiden nimittävästä perustasta olemassaolonsa saavina geopolitikoineina.

Politiikan aspektiteorian Weber-inspiroituneita käsitteellistyksiä voitaisiin myös soveltaa sekä tämän artikkelin sisältöön että jatkotutkimukseen. Eräs väylä tähän olisi valtion käsitteen tulkittaminen weberiläisittäin *Chance*-käsitteeksi (esim. Palonen 2017). Tällöin seurataan Weberin konseptiota valtiosta pelivaroja avaavana ja sulkevana käsitteenä. Esimerkiksi tässä artikkelissa kuvatut globalisti-normativistit toimivat valtion käsitteen pelikentällä, kun he ottavat etäisyyttä kansallisvaltiokeskeisestä Suomi-figuurista ja *Realpolitik*-traditiosta ja tätä kautta julistavat, millainen Suomen valtion pitäisi olla (kuten moraaliseettinen, vastuunsa kantava, oikeudenmukainen, globaali). Jatkotutkimuksessa voitaisiin esimerkiksi tarkastella, millaista pelivaraa on auennut (ja miten sitä on jo ehkä hyödynnetty), kun luodaan kuvauksia Suomesta Nato-maana. Voi myös kysyä, millainen pelivara on tätä kautta sulkeutunut. Onko survivalistisen Suomi-figuurin – ”olimme talvisodassa ypyöksin suurvaltaa vastassa” – aika tässä mielessä tullut päätökseensä? Vai käytetäänkö sitä kenties valottamaan Nato-jäsenyyden edullisuutta: ”emme ole *enää* ypyöksin”. Tällöin survivalistinen Suomi-figuuri eläisi edelleen, mutta muodossa, joka on sopeutettu

Nato-jäsenyyteen. Tässä ainakin näkyisi se, miten Nato-jäsenyys on avannut uutta pelivaraa Suomen valtiokäsitteellistykseen.

Turvallisuuspolitiikkatypologialla on myös relevanttia sanottavaa Kööpenhaminan koulun turvallistamisteorialle (esim. Buzan ym. 1998; Balzacq 2011) ja sen kriittisille jälkikommenttaareille. Eräissä tällaisissa kriittisissä jälkikommenttaareissa on esimerkiksi todettu, että jatkotutkimuksessa olisi syytä kiinnittää huomiota turvallistamiseen kohdistuvaan vastarintaan eli esimerkiksi vastaturvallistamisiin (*counter-securitization*) (esim. Stritzel ja Chang 2015; ks. myös Balzacq 2015). Matti Jutila (2006; 2017) on kehittänyt tältä kannalta kiinnostavaa lähestymistapaa, jossa turvallistamista puretaan (*desecuritization*) erilaisissa identiteettioliittisissa yhteyksissä soveltamalla rekonstruktiiivista strategiaa. Näissä yhteyksissä Jutila on puhunut poliittisesta kamppailusta, jota käydään, kun erilaiset identiteettiyhteisöt ja niiden jäsenet pyrkivät tarjoamaan vaihtoehtoisia vastauksia identiteettikysymyksiin. Turvallisuuspolitiikkatypologian avulla sekä vastaturvallistaminen että Jutilan (2017) kuvaama identiteettiyhteisön sisäinen kamppailu voitaisiin asettaa systemaattisen politiikkasanaston yhteyteen. Tällöin esimerkiksi turvallistaminen ja ennen kaikkea sen vastustaminen voitaisiin kuvata politisointi- ja politikointioperaatioiksi. Esimerkiksi tässä artikkelissa kuvattu globalisti-normativistien tekemä Nato-jäsenyyksykysymyksenasettelua koskeva turvallisuuspolitisointi voidaan ymmärtää toisenlaiseen Nato-argumentaatioon kohdistuvaksi vastaturvallistamiseksi. Näin siis yhdenlaiset Nato-argumentit voidaan ymmärtää turvallistamisiksi (kuten argumentti, että Natoon pitää liittyä, koska muutoin kansallinen turvallisuutemme vaarantuu) ja toiset Nato-argumentit tätä turvallistamista vastustaviksi vastaturvallistamiseksi. Turvallistamisia voidaan siis vastustaa politisoimalla ne. Näin avautuu uusia mahdollisuuksia turvallistamiskäsitteen ja -prosessin uudelleentulkintaan. Samoin avautuu mahdollisuus kuvata tarkemmin, millaista on se poliittinen kamppailu, jota Jutila kuvaa erilaisten identiteettiryhmien tai -yhteisöjen käyvän sisäisesti.

Vielä lopuksi on mainittava turvallisuuspolitiikkatypologian yleistettävyyys. Sitä voidaan soveltaa vaihtelevissa tutkimusasetelmissa siten, että joko referenssiobjektia, valitun turvallisuuskäsityksen laajuutta tai analyysin tasoa vaihdetaan kulloistenkin tarpeiden mukaan. Samoin sitä voidaan soveltaa eri valtioiden ulko- tai turvallisuuspolitiikan analyysiin niin, että tietyn valtion ulko- ja turvallisuuspoliittisten toimijoiden käyttämä turvallisuuspoliittinen retoriikka suhteutetaan kyseisen valtion ulko- ja turvallisuuspolitiikan diskursiivisiin rakenteisiin ja arvioidaan sitä kautta, miten turvallisuutta politisoidaan ja miten sillä politikoidaan. Tämä mahdollistaa myös valtioiden välisen vertailevan tutkimusotteen esimerkiksi niin, että vertailtaisiin, miten suur- ja pienvaltioiden tai meri- ja maavaltioiden turvallisuuspolitiikanteko eroaa toisistaan.

VIITTEET

1. Artikkelin perustuu osittain maisterintutkielmani (Kivilahti 2023b) teoreettiseen viitekehykseen ja siinä käyttämäni aineistoon.
2. Kahlehtimisella viittaaan politiikan määrittely-yrityksiin: määritelmävaateella pyritään häivyttämään ”käsitteen radikaalia historiallisuutta ja monimerkityksisyyttä” (Palonen 2003a, 467).

3. Myös Eriksson (2004, 115) korostaa, että eräs turvallisuuspolitiikan keskeisistä tavoitteista on valtiollisen toimintavapauden turvaaminen.
4. Jossain määrin samansuuntaisen havainnon teki jo 1980-luvulla Aki Hietanen (1980, 20), jonka mukaan ruotsalainen turvallisuuspolitiikan käsite oli tuolloin kansainvälisesti suuntautuneempi kuin suomalainen vastinparinsa.
5. ”Toimintavapauden” osaksi turvallisuuspolitiikan määritelmää sisällyttävät myös Visuri (1997, 226) sekä Maanpuolustuskorkeakoulu (1996, 306).
6. Ks. myös Seppälän (1975, 21) muotoilu, joka painottaa sekä ”yleismaailmallisen rauhantilan” että kansallisen turvallisuuden merkitystä turvallisuuspolitiikan määritelmässä.
7. Puhumattakaan ”turvallisuuden” käsitteen poliittisesta luonteesta. Esimerkiksi turvallistamisteoria (esim. Buzan ym. 1998; Balzacq 2011) voidaan nähdä yrityksenä ymmärtää turvallisuuden poliittisuutta, samoin kuin sen lukuisat kriittiset jälkikommentaarit (ks. esim. Gad ja Petersen 2011; ks. myös turvallisuuden käsitteestä yleisesti Laitinen 1999). Turvallistamisteoriaa käsittelevä kirjallisuus ei mahtunut tämän artikkelin rajaukseen, mutta jatkotutkimuksessa olisi hedelmällistä vertailla syvällisemmin siinä esiintyviä näkemyksiä turvallisuuden ja politiikan suhteesta tässä artikkelissa esiteltyyn turvallisuuspolitiikkatypologiaan.
8. Myös Hietanen ja Joenniemi (1982, 35–36) ovat tehneet ”esihavainnon” turvallisuuspolitiikan käsitteen poliittisesta luonteesta, kun he ovat sosiaalisen konstruktionismin hengessä kuvanneet sitä kielellisesti konstituoituna kategoriana, joka ohjaa tapaamme havainnoida todellisuutta. Tästä havainnosta ei ole pitkä matka päätelmään, että tätä kielen konstituoivaa vaikutusta pyritään käyttämään hyväksi poliittisessa kamppailussa. Käsillä oleva artikkeli pyrkiikin omalla tavallaan tekemään tästä ”esihavainnosta” konkreettisen argumentin.
9. Juuri tällä tavalla Möttölä (1993, 66) ja Visuri (2003, 14; 1997, 237, 411–413) määrittelevät turvallisuuspoliittisen doktriinin.
10. Sekä Ruhala (1977, 27–29), Möttölä (1995, 36), Mylly (1975, 43–44), Eriksson (2004, 116–118), Wolfers (1952, 492–493) että Andrén (1968a, 14–21) määrittelevät turvallisuuspolitiikan yhtäältä sen sisällön (toimenpiteet) ja toisaalta sen päämäärien (tavoitteet) perusteella.

LÄHTEET

- Ahto, Sampo, Selén, Kari, Nevakivi, Jukka, Manninen, Ohto, Polvinen, Tuomo, Vehviläinen, Olli, Tarkka, Jukka, Jakobson Max ja Kanninen, Ermei. 1987. *Suomen turvallisuuspolitiikka*. Helsinki: Otava.
- Andrén, Nils. 1968a. *Totaalinen turvallisuuspolitiikka*. Turvallisuuspoliittisia tutkimuksia, 1. Helsinki: Ulkopoliittinen instituutti.
- Andrén, Nils. 1968b. In *Search of Security. Cooperation and Conflict*, 3:4, 217–239.
- Andrén, Nils. 2002. *Säkerhetspolitik: analyser och tillämpningar*. Stockholm: Norstedts juridic.
- Arhinmäki, Paavo. 9.6.2021. Laajaa turvallisuutta aseiden sijaan. Blogi. <https://www.paavoarhinmaki.fi/blogi/2021/laajaa-turvallisuutta-aseiden-sijaan/> Viitattu 28.8.2023.
- Balzacq, Thierry (toim.). 2011. *Securitization Theory: How Security Problems Emerge and Dissolve*. London: Routledge.
- Balzacq, Thierry (toim.). 2015. *Contesting Security: Strategies and Logics*. London: Routledge.

- Blombergs, Fred. 2016. Johdatus Suomen turvallisuuspolitiikkaan kylmän sodan jälkeisessä Euroopassa. 3–54. Teoksessa Fred Blomberg (toim.) *Suomen turvallisuuspoliittisen ratkaisun lähtökohtia*. Maanpuolustuskorkeakoulu. Julkaisusarja 1: tutkimuksia nro 4. Tampere: Juvenes Print.
- Buzan, Barry, Wæver, Ole ja Wilde, Jaap de. 1998. *Security: A new framework for analysis*. London: Lynne Rienner.
- Danckwardt, Jean-Carlos ja Hellman, Sven. 1966. *Svensk säkerhetspolitik. Förutsättningar och inriktning*. Statens offentliga utredningar 56. Försvarsdepartementet. Stockholm: Esselte Ab.
- Eriksson, Johan. 2004. *Kampen om hotbilden: rutin och drama i svensk säkerhetspolitik*. Stockholm: Santérus.
- Frithiofson, Karl. 1965. Sveriges säkerhetspolitik. Teoksessa Häggström, Erik (toim.), *Försvar i nutid 1:1965*. Stockholm: Henning Wingård, 3–32.
- Gad, Ulrik P. ja Petersen, Karen L. 2011. Concepts of Politics in Securitization Studies. *Security Dialogue*, 42:4–5, 315–328.
- Haavisto, Martti (toim.). 1993. *Puolustusvoimat 2000-luvun yhteiskunnassa. Tutkimuskooste*. Mikkeli: Suomen Marsalkka Mannerheimin sotatieteellinen rahasto.
- Haukkala, Hiski ja Vaahtoranta, Tapani. 2016. Suomen turvallisuuspolitiikan linjat ja koulukunnat. 55–76. Teoksessa Fred Blombergs (toim.), *Suomen turvallisuuspoliittisen ratkaisun lähtökohtia*. Maanpuolustuskorkeakoulu. Julkaisusarja 1: tutkimuksia nro 4. Tampere: Juvenes Print.
- Hietanen, Aki. 1980. Clausewitz ja Suomi. *Rauhaan tutkien*, 9:2, 16–29.
- Hietanen, Aki ja Joenniemi, Pertti. 1982. Varustelu, kieli ja maailmankuva; puolustusrevisionin ja parlamentaaristen puolustuskomiteoiden mietintöjen tarkastelua. *Rauhaan tutkien*, 11:1, 18–44.
- Huopaniemi, Jukka. 1977. Turvallisuuspolitiikan perusteita. 9–13. Teoksessa Heikki Rätty (toim.), *Suomen turvallisuuspolitiikan käsikirja*. Maanpuolustustiedotuksen suunnittelukunta 1982, 1. Helsinki: Valtion painatuskeskus.
- Jutila, Matti. 2006. Desecuritizing Minority Rights: Against Determinism. *Security Dialogue*, 37:2, 167–185.
- Jutila, Matti. 2017. Yhteisöllinen turvallistaminen. Lähestymistapa äärimmäisen identiteettipolitiikan tutkimukseen. *Kosmopolis* 47:1, 6–22.
- Kivilahti, Erik. 2023a. Kun Pohjois-Atlantin liitto politisoitui: turvallisuuspoliittinen kamppailu Suomen Nato-jäsenyydestä. *Kosmopolis* 53:4.
- Kivilahti, Erik. 2023b. *Kun Nato politisoitui: turvallisuuspoliittinen kamppailu Suomen Nato-jäsenyydestä*. Valtio-opin maisterintutkielma. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.
- Koselleck, Reinhart. 1967. Richtlinien für das lexikon politisch-sozialer begriffe der neuzeit. *Archiv Für Begriffsgeschichte*, vol. 11, 81–99.
- Laitinen, Kari. 1999. *Turvallisuuden todellisuus ja problematiikka. Tulkintoja uusista turvallisuusista kylmän sodan jälkeen*. Studia Politica Tamperensis No. 7. Tampere: Tampereen yliopisto. Väitöskirja.
- Limnell, Jarno. 2008. *Toimiiko turvallisuus- ja puolustuspoliittinen selonteko?* Maanpuolustuskorkeakoulu, Strategian laitos. Julkaisusarja 4: työpapereita No 26. Helsinki: Edita Prima Oy.
- Lippmann, Walter. 1943. *U.S. Foreign Policy: Shield of the Republic*. Boston: Little, Brown & Co.
- Luoto, Reima T.A. 1971. Suomen turvallisuuspolitiikka. 9–16. Teoksessa Reima T.A. Luoto (toim.), *Suomen turvallisuuspolitiikan perusteet*. Kilpi-sarja 5. Helsinki: Akateeminen Maanpuolustusyhdistys.
- Maanpuolustuskorkeakoulu. 1996. *Tietoja maanpuolustuksesta 1996. Maanpuolustus ulko- ja turvallisuuspolitiikan osana*. Jyväskylä: Gummerus.

- Moisio, Sami. 2003. *Geopoliittinen kamppailu Suomen EU-jäsenyydestä*. Turun yliopiston julkaisuja, Sarja C, Scripta lingua Fennica edita. Osa 204. Väitöskirja. Turku: Turun yliopisto.
- Morgenthau, Hans. 1948. *Politics Among Nations: the Struggle for Power and Peace*. New York: Knopf.
- Mylly, Juhani. 1975. Turvallisuuspolitiikan käsitteestä ja sen tutkimisesta. 43–52. Teoksessa Mika Hokkinen (toim.), *Turvallisuuspolitiikka ja sen tutkiminen*. Turun yliopiston julkaisuja C:11. Turku: Laitilan kirjapaino.
- Möttölä, Kari. 1993. Puolueettomuudesta sitoutumiseen. Turvallisuuspoliittisen perusratkaisun muutos kylmästä sodasta Euroopan murrokseen. Teoksessa Tuomas Forsberg ja Tapani Vaahtoranta (toim.), *Johdatus Suomen ulkopoliittikkaan. Kylmästä sodasta uuteen maailmanjärjestykseen*. Ulkopoliittisen instituutin julkaisuja nro 2. Helsinki: Gaudeamus, 62–135.
- Möttölä, Kari. 1995. *Vakauspolitiikka, konfliktinhallinta ja pelotepuolustus. Turvallisuuspolitiikan toimintaloikat*. Helsinki: Ulkoasiainministeriö.
- Möttölä, Kari. 1996. Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikka Euroopan unionin jäsenenä. Teoksessa Maanpuolustuskorkeakoulu. *Tietoja maanpuolustuksesta 1996. Maanpuolustus ulko- ja turvallisuuspolitiikan osana*. Jyväskylä: Gummerus. 17–24.
- Nokkala, Arto. 1992. *Pienten valtioiden sotilasjohdon uhkakuvien muutos*. Tutkimuselosteita n:o 11. Sotakorkeakoulu, sotatieteen laitos, strategian toimisto. Helsinki: Sotakorkeakoulu.
- Palonen, Kari. 1988. *Tekstistä politiikkaan. Johdatusta tulkintataitoon*. Tampere: Vastapaino.
- Palonen, Kari ja Summa, Hilikka. 1996. Johdanto. Retorinen käänne? 7–19. Teoksessa Kari Palonen ja Hilikka Summa (toim.), *Pelkkää retoriikkaa. Tutkimuksen ja politiikan retoriikat*. Tampere: Vastapaino.
- Palonen, Kari. 1997. *Kootut retoriikat. Esimerkkejä politiikan luennasta*. SoPhi: Yhteiskuntatieteiden, valtio-opin ja filosofian julkaisuja 11. Jyväskylä: Jyväskylän Yliopistopaino.
- Palonen, Kari. 2003a. *Politiikka*. Teoksessa Matti Hyvärinen, Jussi Kurunmäki, Kari Palonen, Tuija Pulkkinen ja Henrik Stenius (toim.), *Käsitteet liikkeessä. Suomen poliittisen kulttuurin käsitehistoria*. Tampere: Vastapaino, 467–518.
- Palonen, Kari. 2003b. Four Times of Politics: Policy, Polity, Politicking, and Politicization. *Alternatives* 28:2, 171–186.
- Palonen, Kari. 2007. *Re-thinking politics: Essays from a quarter-century*. Helsinki: Finnish Political Science Association.
- Palonen, Kari. 2017. *A Political Style of Thinking. Essays on Max Weber*. Colchester: ECPR press.
- Palonen, Kari. 2022. Paradigms for Political Action. A Draft for a Repertoire. *Redescriptions* 25:2, 97–112.
- Palosaari, Teemu. 2011. *The Art of Adaptation. A study on the Europeanization of Finland's foreign and security policy*. TAPRI Studies in Peace and Conflict Research No. 96. Tampere: Juvenes Print.
- Penttilä, Risto E. J. 1988. Käsitteen synnystä. Totaalisesta maanpuolustuksesta turvallisuuspolitiikkaan. *Ulkopoliittikka* 25:1, 48–50.
- Raitasalo, Jyri ja Sipilä, Joonas. 2007. *Mikä Suomea uhkaa? Laaja turvallisuuskäsitys ja uhkakuvapolitiikka näkökulmina Suomen turvallisuuspolitiikkaan*. Julkaisusarja 4: työpapereita No 23. Maanpuolustuskorkeakoulu, Strategian laitos. Helsinki: Edita Prima Oy.
- Ruhala, Kalevi. 1977. *Turvallisuuspolitiikka. Ulkopoliittikan ja strategian peruslinjat ydinaseiden aikakaudella*. Ulkopoliittisen instituutin julkaisuja. Väitöskirja, Helsingin yliopisto. Mikkeli: Länsi-Savo Oy.
- Ruhala, Kalevi. 2003. Liittoutuminen ja liittoutumattomuus 2000-luvun alun turvallisuuspoliittisina

- valintoina. Teoksessa Kalevi Ruhala, Teija Tiilikainen, Pekka Sivonen ja Pauli Järvenpää (toim.), *Suomen turvallisuuspolitiikan vaihtoehdot*. Maanpuolustuskorkeakoulu, strategian laitos. Julkaisusarja 2 N:o 22. Helsinki: Edita Prima Oy.
- Sarkkinen, Hanna. 31.5.2017. Hanna Sarkkisen pitämä Vasemmistoliiton ryhmäpuheenvuoro. Täysistunnon pöytäkirja, valtiopäivät. https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/PoytakirjaAsiakohta/Documents/PTK_61+2017+6.pdf Viitattu 28.8.2023.
- Schmitt, Carl. 1933. *Der Begriff des Politischen*. Hamburg: Hanseatische Verlagsanstalt.
- Seppälä, Helge. 1975. Turvallisuuspolitiikan käsiteanalyysi. Teoksessa Mika Hokkinen (toim.), *Turvallisuuspolitiikka ja sen tutkiminen*. Turun yliopiston julkaisuja C:11. Turku: Laitilan kirjapaino, 11–24.
- Soikkanen, Timo. 1976. *Turvallisuuspolitiikka. Käsitteestä ja sen käytöstä*. Poliittisen historian tutkimuksia: Turun yliopisto, D, 1976:4. Mikkeli: Länsi-Savo Oy.
- Stritzel, Holger ja Chang, Sean C. 2015. Securitization and counter-securitization in Afghanistan. *Security Dialogue*, 46:6, 548–567.
- Tuomioja, Erkki. 20.10.2015. Erkki Tuomiojan pitämä SDP:n ryhmäpuheenvuoro. Täysistunnon pöytäkirja, valtiopäivät. https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/PoytakirjaAsiakohta/Sivut/PTK_53+2015+2.aspx Viitattu 28.8.2023.
- Tuomioja, Erkki. 14.4.2016. Turvallisuuspolitiikan selontekoja odottaessamme. Blogi. <https://tuomioja.org/blogi/2016/04/turvallisuuspolitiikan-selontekoja-odottaessamme/> Viitattu 28.8.2023.
- Tuomioja, Erkki. 2022. Suomi ja Nato – Miksi Suomella pitää olla mahdollisuus hakea Naton jäseneksi ja miksi sitä mahdollisuutta ei nyt kannata käyttää. Kaarina: Painotalo Painola.
- Visuri, Pekka. 2003. Johdanto. Teoksessa Pekka Visuri (toim.), *Suomen turvallisuus- ja puolustuspolitiikan linjaukset*. Helsinki: Otava, 9–20.
- Visuri, Pekka. 1997. *Turvallisuuspolitiikka ja strategia*. Helsinki: WSOY.
- Välimaa, L.K. 1969. Strategian käsite Suomen valtiopolitiikassa. Teoreettinen tarkastelu. *Tiede Ja Ase* 27:27, 21–58.
- Waltz, Kenneth. 1979. *Theory of International Politics*. New York: Random House.
- Weber, Max. 1919. *Politik als Beruf*. München/Leipzig: Verlag Duncker & Humblot.
- Wolfers, Arnold. 1952. National Security as an Ambiguous Symbol. *Political Science Quarterly* 67:4, 481–502.

KIRJOITTAJATIEDOT

EERIK KIVILAHTI

YTM

eerik.kivilahti@gmail.com